

Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs

Jaarverslag 2012

Voorwoord.....	4
Waar staan we voor?	4
Onderwijs.....	5
Bijzondere leerlingactiviteiten.....	5
Tobiasschool (speciaal basisonderwijs).....	5
Stichtse Vrije School.....	5
Tobiasstroom (voortgezet lwoo-onderwijs)	6
Novalis College.....	7
Karel de Grote College.....	7
Onderwijs: algemeen.....	9
Tobiasschool (speciaal basisonderwijs).....	9
Novalis College.....	10
Karel de Grote College.....	12
Onderwijs: ontwikkelingen in de middenbouw (leerjaar 1 en 2).....	14
Stichtse Vrije School.....	14
Novalis College.....	14
Karel de Grote College.....	15
Onderwijs: ontwikkelingen in de leerroute vmbo-t (incl. praktische stroom)	17
Stichtse Vrije School.....	17
Tobiasstroom (voortgezet lwoo-onderwijs)	17
Novalis College.....	18
Karel de Grote College.....	19
Onderwijs: ontwikkelingen in de leerroutes havo en vwo	21
Stichtse Vrije School.....	21
Novalis College.....	21
Karel de Grote College.....	21
Zorgstructuur	23
Tobiasschool (speciaal basisonderwijs).....	23
Stichtse Vrije School.....	23
Novalis College.....	24
Karel de Grote College.....	24
Organisatie.....	26
Algemeen	26
Stichtse Vrije School.....	26
Novalis College.....	27
Karel de Grote College.....	27
Kwaliteit en verantwoording.....	29
Toezicht inspectie voortgezet onderwijs	29
Toezicht inspectie primair onderwijs.....	29
Klachten.....	29
Kwaliteitszorg	29
Medezeggenschapsraad	29
Stichtse Vrije School.....	30
Novalis College.....	30
Karel de Grote College.....	31
Tobiasschool (speciaal basisonderwijs).....	31
pMR	32
Mensen.....	33
Personeelsbestand.....	33
Personeelsbeleid	33
Algemeen	33
Tobiasschool (speciaal basisonderwijs).....	35
Stichtse Vrije School.....	35

Novalis College.....	36
Karel de Grote College.....	38
Huisvesting en middelen.....	39
Tobiasschool (speciaal basisonderwijs).....	39
Stichtse Vrije School.....	39
Karel de Grote College.....	39
Financiën.....	40
Samenvatting en analyse jaarrekening 2012.....	40
Financiële kengetallen.....	40
Balans 2012.....	41
Exploitatie 2012.....	42
Toelichting.....	42
Ouderbijdrage.....	43
LGF-gelden.....	43
Bijlage 1: Aantal leerlingen en verdeling over opleidingen.....	44
Bijlage 2: Examenresultaten.....	44
Bijlage 3: Gegevens scholengemeenschap en vestigingen.....	45
Bijlage 4: Jaarverslag raad van toezicht over 2012.....	45
Bijlage 5: Opbrengstenkaarten inspectie 2013.....	47

Voorwoord

U leest het jaarverslag van de Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs. Het verslag beschrijft de activiteiten in 2012 van de *Scholengemeenschap voor Voortgezet Vrijeschoolonderwijs* (met de vestigingen Stichtse Vrije School in Zeist met afdeling Tobiasstroom, Novalis College in Eindhoven en Karel de Grote College in Nijmegen) en van de *Tobiasschool in Zeist* (speciaal basisonderwijs). De activiteiten zijn gerubriceerd per onderwerp (onderwijs, organisatie, mensen etc.) waarbij in de meeste gevallen een uitsplitsing naar vestiging/school is gemaakt. Dit jaarverslag bevat ook een samenvatting van de jaarrekening 2012. De volledige jaarrekening kunt u [hier](#) downloaden.

Het vrijeschoolonderwijs wordt mede gekenmerkt door vele leerlingactiviteiten. De bijzondere hebben we voor u in het begin aangestipt.

Tenslotte vindt u in de bijlagen cijfermatige gegevens.

F.L.Ebskamp, bestuurder

Waar staan we voor?

“Men dient niet te vragen: ‘wat moet de mens weten en kennen voor de bestaande sociale orde? Maar: wat is in de mens in aanleg aanwezig en wat kan in hem ontwikkeld worden? Dan zal het mogelijk zijn de sociale orde steeds nieuwe krachten toe te voeren uit de opgroeiende generatie. Dan zal altijd datgene in die orde leven wat de tot haar toetredende volledige mensen ervan maken; daarentegen zal niet van de opgroeiende generatie gemaakt worden wat de bestaande sociale organisatie ervan wil maken.” Rudolf Steiner

De inspiratie van ons vrijeschoolonderwijs vindt zijn oorsprong in inzichten van de grondlegger van de antroposofie, Rudolf Steiner, die we in de dagelijkse ontmoeting met onze leerlingen, met de samenleving en met andere inspiratiebronnen voortdurend willen toetsen en verder ontwikkelen. Tegelijk kent onze pedagogie een onvervreembare kern: de gedachte dat iedere mens zijn eigen unieke levensweg gaat en dat hij zich daarbij laat leiden door allerlei motieven, vaak zonder zich daarvan bewust te zijn. Ons onderwijs wil de opgroeiende mens helpen om deze motieven te verhelderen en te ontwikkelen. Alleen wanneer ons onderwijs volop aandacht besteedt aan de onderlinge samenhang tussen materiële, ideële en sociale motieven (de eigen idealen, het innerlijke richtingsgevoel, de behoefte 'ertoe te doen' en voor anderen iets te betekenen) zal de leerling met enthousiasme aan de slag gaan. Dan worden in de leerling voornemens voor de toekomstige samenleving gewekt.

Onderwijs

Bijzondere leerlingactiviteiten

Naast het brede schoolprogramma zijn er altijd bijzondere leerlingactiviteiten. Hieronder een greep uit de vele activiteiten van 2012.

Tobiasschool (speciaal basisonderwijs)

Op de Tobiasschool voert elke klas een **toneelvoorstelling** op, veelal gekoppeld aan de ontwikkelingsstof van de desbetreffende klas. Ook **uitstapjes** naar de boerderij en de molen, het Archeon of de dierentuin komen voort uit de aangeboden ontwikkelingsstof.

Wekelijks werd er uitbundig gezongen in het **Onderbouwkoor**. Het repertoire bestond uit liedjes die verbinding hadden met de jaarfeesten en seizoenen. In de verschillende klassen werd dit repertoire de rest van de week verder geoefend.

Wat er aan bewegend en muzikaal onderwijs gedaan wordt, laten de leerlingen zien op de **culturele avond** die jaarlijks plaats vindt. Veel leerlingen leven een lange tijd naar deze avond toe, waar ze aan ouders, broers, zussen, oma's, opa's, oppassen,... laten zien wat ze kunnen. Op deze avond kunnen alle belangstellenden die rondom de leerlingen staan het bijzondere van het onderwijs op de Tobiasschool ervaren.

Op het einde van het schooljaar was er tenslotte ook het **schoolreisje**. Met een bus werden we naar Brabant gereden waar de leerlingen een dag zwemmend, varend en spelend doorbrachten in het waterparadijs Splesj!

Stichtse Vrije School

Er waren weer **internationale uitwisselingen** met een school in Israël voor de 12^e klassen en met een school in Bologna voor de 11^e klassen. De andere leerlingen van de klassen 9 t/m 12 gingen op stage, maakten een uitgebreid stageverslag en hielden een stagepresentatieavond voor ouders en klasgenoten.

De 10^e klassers brachten een vierdaags (cultureel) **bezoek aan Parijs of Berlijn**, waarbij de leerlingen overnachtten in gezinnen en zich bekwaamden in de vreemde taal. De 12^e klassen zijn aan het eind van het schooljaar op **kunstreis** geweest naar Madrid/Sevilla of Barcelona.

Alle leerlingen van de 10^e klassen hebben meegedaan aan een interne ronde van het **Europees Scholierenparlement**, die gedeeltelijk binnen school plaatsvond en gedeeltelijk in de raadsaal van het Zeister gemeentehuis. Een selectie van leerlingen deed mee aan de provinciale en landelijke rondes. Vanuit de landelijke ronde die in de Eerste en Tweede Kamerzalen in Den Haag plaatsvond, werd onze vertegenwoordiger uitgevaardigd naar de Europese slotbijeenkomst in Slovenië.

De examenklassen hadden voor de eerste keer een grote, gebundelde **kunstmanifestatie-week**, *ARTistik*, waarin de leerlingen hun kunstwerken ten toon stelden of ten tonele brachten. Er was een tentoonstelling van beeldende kunst, er waren avonden met toneel en eurutmie en er was een avond gevuld met het examenconcert. De week kan buitengewoon geslaagd genoemd worden. We zullen deze bundeling van presentaties in de komende jaren voortzetten.

De leerlingen van de 7^e en de 9^e klassen hadden aan het eind van het schooljaar een **kampweek**. De 10^e klassen hebben in de regio een week gewerkt aan de verwerking van hun wiskundelessen in het **landmeten**.

Leerlingen van de 11^e klassen verzorgden een tournee met een **euritmievoorstelling** langs verschillende scholen in de regio en namen met hun voorstelling deel aan een meerdaagse conferentie in Duitsland.

Enkele leerlingen namen deel aan landelijk georganiseerde **wiskundewedstrijden**; andere leerlingen namen deel aan de diverse regionale en landelijke **sporttoernooien**. Voor de hele school is er door de 12^e klasleerlingen een **sportdag** georganiseerd.

De klassen 10 t/m 12 gaven twee grote **koorconcerten** in de Nieuwe Kerk te Zeist. De 8^e en 9^e klassen verzorgden het voorprogramma. Uitgevoerd werden onder andere een mis van Mozart en een medley van werk van Andrew Lloyd Webber. De instrumentale begeleiding werd verzorgd door leden van het Weidler Kwartet, aangevuld met extra instrumenten en door George's Poem, een band van oud-leerlingen.

In het kader van het **Michaëlfeest** werd, zoals elk jaar, eind september een **actie** georganiseerd waarmee geld werd ingezameld voor een goed doel. Dit jaar was dat voor de Stichting *Kameroen werkt*, die kinderen in Kameroen helpt bij het kunnen volgen van basisonderwijs. Er werd meer dan €11.000 opgehaald met allerlei activiteiten.

Alle 8^e, 9^e en 11^e klassen voerden elk een **toneelstuk** op en verzorgden de daarbij horende decors en kleding.

Leerlingen van de 11^e klassen voerden in de kerstweek het **kerstspel** uit Oberpfalz op voor de kleuterklassen van verschillende onderbouwen. Leraren en leerlingen uit de 12^e klassen hebben het Oberufer kerstspel opgevoerd voor leerlingen en voor de ouders. Na de kerstvakantie voerden leraren en leerlingen uit de 13^e klas samen het Oberufer Driekoningenspel op voor leerlingen, ouders en belangstellenden.

Tobiasstroom (voortgezet lwoo-onderwijs)

De **Culturele Avond** was goed bezocht en werd een groot succes: uit alle klassen kwam een grote verscheidenheid aan presentaties. Instrumentaal, solo- en koorzang, klassikaal geproduceerde films, toneel: iedere leerling deed minimaal aan twee activiteiten mee. Het enthousiasme waarmee de leerlingen elkaar op zo'n avond stimuleren en hoger op tillen, laat een bijzondere indruk achter. De opbrengst van de avond was dit jaar bestemd voor het muziekinstrumentenfonds van de school.

Op Valentijnsdag was er een **sponsorloop** als afsluiting van het project voor weeskinderen in Nepal. Het beoogde bedrag werd ruimschoots behaald. Een trotse delegatie van de leerlingen kon een formidabele cheque overhandigen aan de vertegenwoordigers van *Mountain Child Care*. Iedere klas voert jaarlijks haar **klassentoneelstuk** op voor de schoolbevolking. Dit jaar onderscheidde zich door een hoge kwaliteit aan producties, met een speciale vermelding van de musical *Les Misérables*.

Onze **wintersportdag** in Winterberg bleek voor alle deelnemers een schot in de roos: zowel langlaufers als skiërs en boarders kwamen volop aan hun trekken.

Tijdens het jaarlijkse **schoolkamp** doorkruisten wij te voet en fietsend Ameland met heel verschillende duin- en wadexcursies. Sportieve attracties waren dit jaar voor het eerst brandingraften, powerkiten en strandzeilen. De verticale groepsindeling tijdens de activiteiten werkt goed: gedurende het kamp en ook daarna bloeien steeds weer nieuwe vriendschappen op.

Novalis College

In het afgelopen jaar hebben op school **diverse activiteiten** plaatsgevonden: exposities, fototentoonstelling, presentaties van atelierklassen. Daarbij stonden vaak thema's centraal. Daarnaast was er een groot aantal **toneelvoorstellingen**.

De leerlingen van de praktische stroom hebben verschillende **praktische opdrachten** uitgevoerd voor de school. Na het maken en indienen van een 'bedrijfsplan', zijn de leerlingen aan de slag gegaan met een zogenaamde *Da Vinci brug*. Dit is een bijzonder werk geworden, naar het ontwerp van Da Vinci. De brug maakt nu deel uit van de ecologische tuin van de school en vormt een blijvend kunstwerk. Daarnaast hebben de leerlingen van de Praktische Stroom gewerkt aan stoelen uit de periode van *De Stijl*.

Klas 10 van de praktische stroom heeft een reis gemaakt naar een boerderij in Spanje, waar ze heeft gewerkt. Daarna zijn Madrid en Barcelona bezocht om zo het culturele aspect mee te nemen. Klas 10 vmbo-t heeft een **cultuurreis** naar Barcelona gemaakt en de 12^e klas heeft uitgebreid kennis gemaakt met de cultuur in **Istanbul** en Turkije.

Tijdens het **Michaëlfest** is in oktober een **inzamelingsactie** georganiseerd voor een project in Zuid-Afrika. De leerlingen hebben op uiteenlopende wijze, waaronder muzikale optredens en kleine toneelvoorstellingen, in de school en in het centrum van Eindhoven voor dit project gewerkt.

In november is de **talentenjacht** – na enkele jaren – weer teruggekomen in de school. Een tiental acts bleek een grote verrassing voor het publiek.

In december heeft een 7^e klas, een **kerstmarkt** georganiseerd, waarbij eigengemaakte kerstproducten werden verkocht. Het bleek een groot succes, voor herhaling vatbaar. Na de kerstvakantie hebben leraren, leerlingen en ouders het **Driekoningenspel** opgevoerd in een bewerkte versie. Vooral het moderne karakter van de uitgevoerde versie sprak velen aan.

Karel de Grote College

Klas 9d deed mee aan het **schilderproject** *Portret van oud en jong*, onder leiding van Diederik Grootjans, beeldend kunstenaar. De kern van het project was: twee deelnemers met een leeftijdsverschil van minimaal 20 jaar, zitten tegenover elkaar en maken van elkaar een portret. De portretten zijn geëxposeerd in een overzichtstentoonstelling in de Lindenberg.

In maart vond de jaarlijkse **kooruitvoering** plaats in concertgebouw *De Vereeniging*. Het concert is het resultaat van het pedagogische masterplan, dat de sectie muziek vijf jaar geleden heeft ontwikkeld: de leerlingen werken de eerste drie leerjaren aan hun zangkwaliteiten en aan repertoire-opbouw en de laatste drie leerjaren vormen zij samen het grote bovenbouwoor. De repetitielessen vinden dan plaats in drie groepen, die dwars door de jaarlagen heen zijn gevormd. Het aardige is, dat tijdens het concert ook voor de jongere leerlingen enige gelegenheid is om te laten horen wat zij leren. Het *Requiem* van Gabriel Fauré was de afsluiting van de avond en werd begeleid door een gelegenheidsorkest. De solistenpartijen werden gezongen door leerlingen, leerkrachten en een oud-leerling. We kijken terug op een zeer succesvolle avond van hoog niveau.

Alle 8e klassen en de 9e klas van de praktische stroom hebben aan bestaande toneelteksten gewerkt. De toneelleerkrachten hebben deze teksten gekozen vanuit de leeftijdsfase: inhoudelijk goed te begrijpen, met voldoende humor en veel verschillende rollen, maar vooral goede 'springplanken' voor de ontwikkeling van het vak. Tijdens **toneeluitvoeringen** kon het publiek genieten van daadkrachtige presentaties van de leerlingen.

In maart 2012 is de **musical** *Belle en het Beest* opgevoerd. Deze musical is door leerlingen uit alle jaarlagen van de school in hun vrije tijd ingestudeerd. Met een heel lichte ondersteuning van enkele leerkrachten is het de leerlingen gelukt om dit helemaal zelfstandig vorm te geven. Opvallend goed was de kwaliteit van de uitvoering.

Klas 9d heeft meegedaan aan een **ontwerpwedstrijd voor sieraden**, uitgeschreven door vakschool Schoonhoven. Wij hebben vijf ontwerpen (door de klas zelf uitgekozen en beoordeeld) ingezonden. Het ontwerp van Gizelle Baars, een ring, is door de jury uitgekozen om vervaardigd te worden in zilver.

De klassen 10, 11 en 12 hebben deelgenomen aan **Humanity in Action**. Deze organisatie organiseert projecten op het gebied van onderwijs en richt zich op discussies over democratie, mensenrechten en confrontaties. De discussie stond onder leiding van Wouke van Scherrenburg (oud Binnenhofjournaliste) en Ali El Abjabeerie (kampioen debatteren). De discussies werden gevoerd aan de hand van een aantal stellingen. Zowel de organisatoren als de leerlingen waren enorm enthousiast over het resultaat. Onze leerlingen lieten een grote betrokkenheid zien en konden hun eigen mening goed verwoorden. Opvallend was ook de actieve houding en goede bijdragen van de leerlingen van de praktische stroom.

De bekende Amerikadeskundige Frans Verhagen verzorgde vanuit het **John Adams Institute** een Engelstalige **lezing** over de aanstaande presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten. De 11^e en 12^e klassen bezochten deze lezing en waren uitermate enthousiast. Omdat slechts negen scholen in Nederland hieraan mochten deelnemen, zijn wij vereerd dat we onze leerlingen deze lezing hebben kunnen aanbieden.

In oktober hebben elf leerlingen uit de 11^e klas meegedaan aan het **kunstproject** *Young Walking Trees* van Rob Sweere, waarbij de leerlingen leerden naar kunst te kijken, kunst maakten en zelf onderdeel werden van het kunstwerk. De jongere als mens staat daarbij steeds centraal. Het project blijft dicht bij de belevingswereld van de jongere en richt zich binnen het spectrum van de beeldende kunst met name op de performancekunst. De performances zijn gefotografeerd en gefilmd. Op www.walkingtrees.nl zijn deze films te zien.

Alle leerlingen hebben een hele dag gewerkt voor een goed doel binnen **Waldorf One World**. Voor klas 7 en 8 stond de ochtend in het teken van het maken van producten en instuderen van bijvoorbeeld een *flash mob/levende beelden*. In de middag werden deze producten verkocht en de voorstellingen opgevoerd in het centrum van Nijmegen. De leerlingen van de klassen 9 t/m 12 hebben zelf diverse activiteiten bedacht om geld te verdienen. Verschillende leerkrachten hebben producten (o.a. kunstwerken) en diensten aangeboden. Deze zijn op ludieke wijze geveild. De netto-opbrengst was ruim 14.000 euro.

Het geld wordt, met een bijdrage van de stichting *Wilde Ganzen*, in overleg met de leerlingenraad ingezet voor een school in Nepal. De school kan nu o.a. een hek laten plaatsen rond het schoolterrein om zo wilde dieren op afstand te houden.

Onderwijs: algemeen

Tobiasschool (speciaal basisonderwijs)

Directeur Inge Everaert heeft na het verstrijken van haar eerste jaar besloten haar functie neer te leggen. Een interim-directeur, Vincent van Dam, heeft van maart tot en met december 2012 haar taken overgenomen. De directeur heeft voor de Tobiasschool nog wel van maart tot juli gewerkt aan de kwaliteitsprocessen.

Bij het **inspectiebezoek** in november 2012 scoorde de school op een aantal onderdelen nog onvoldoende, voornamelijk omdat de in gang gezette verbeteringen nog te pril waren. De inspecteur gaf de school en de leerkrachten een compliment over wat zij in de korte tijd onder leiding van de interimdirecteur hadden neergezet. De school heeft gewerkt aan het verfijnen van de kennis en de inhoud van het ontwikkelingsperspectief (OPP) en de evaluatie en borging hiervan, het opstellen van kwaliteitskaarten over de verschillende processen op de Tobiasschool, het opstellen van groepsoverzichten (GO) en groepsplannen (GP) rekenen, het bijstellen van het veiligheidsbeleid met name gericht op het welbevinden van de leerlingen, het evalueren en borgen van de didactische vaardigheden van het team, het werken met schooldoorbroken niveaugroepen voor de vakken rekenen, taal en lezen, het werken met methodes voor rekenen, taal/spelling, (begrijpend) lezen en schrijven, het werken volgens de handelingsgerichte diagnostiek en de 1-Zorgroute. Daarmee samenhangend is het periodeonderwijs en vaklessenonderwijs verplaatst naar de middagen.

Het **ontwikkelingsperspectief** is op een studiedag door de leerkrachten uitgediept, zodat zij in oudergesprekken en op een ouderavond een duidelijk beeld kunnen schetsen over de ontwikkeling van de leerlingen.

Op een studiedag hebben de leerkrachten, onder leiding van de Intern Begeleider en de psychologe, een keus gemaakt welke onderwerpen in de groepsoverzichten en groepsplannen moesten komen. Naar aanleiding hiervan is er een GO en GP specifiek voor de Tobiasschool ontstaan, dat vervolgens voor het vak rekenen in werking is gezet.

Het **veiligheidsbeleid** is op de kaart gezet. De leerlingen maakten veel ruzie en voelden zich regelmatig onveilig op school. Door samen te spreken en tekenen over welk gedrag je prettig vindt en welk gedrag niet, ontstonden er prachtige posters die van maart tot aan de zomervakantie in de gangen hebben gehangen. Gezamenlijk hebben de leerlingen een gebaar bedacht dat zij gebruiken om hun gesproken 'stop' te ondersteunen. De 'rode map' is in het leven geroepen als incidentregistratiesysteem voor leerlingen die het nog moeilijk vinden naar de grens van een ander te handelen. Het incident wordt in de rode map genoteerd en een gesprek met de betrokkenen, volgens een vast protocol, volgt. Al naar gelang de leeftijd van de leerling staan zij 1 tot 4 weken in het rode boek. Overtreden zij binnen die periode wederom de grens, dan volgt een gesprek met de directeur, en in derde instantie met leerling, ouders en directeur. Dit beleid heeft de rust in de school onder de leerlingen doen terugkeren.

Eén van de leerkrachten heeft, naar aanleiding van een Kijkwijzer in de klassen de didactische vaardigheden van de leerkrachten geobserveerd. De resultaten werden besproken in een individueel gesprek. Op studiemiddagen en vergaderingen zijn de didactische vaardigheden verder geoefend. Ook heeft er collegiale consultatie plaatsgevonden om met elkaar in gesprek te komen over de didactische vaardigheden en schoolafspraken hierover te maken.

Het werken in **klasdoorbroken niveaugroepen** voor rekenen, taal en (begrijpend) lezen is gestart na de zomervakantie vanuit de vraag van de leerkrachten om de leerlingen werkelijk op niveau te

kunnen begeleiden. Dit werd door de leerkrachten als erg moeilijk ervaren in de verschillende jaarklassen, daar vijftien leerlingen in bijvoorbeeld een rekenles vijftien verschillende niveaus hebben. Daardoor ontstond het gevoel dat men geen enkele leerling echt kon bieden wat die nodig had. Er moest een omslag komen, het rooster moest om. Het periodeonderwijs verdween uit de ochtend, zodat alle klassen vijf dagen per week rekenen, taal en lezen konden ontvangen. In de middagen werd er nu periode-onderwijs gegeven, al verdwenen uit dit aanbod reken- en taalperiodes (omdat het aanbod in de niveaugroepen dekkend voor de kerndoelen was). De nadruk lag op het kunstzinnig, handvaardig en bewegend verwerken van de periodestof. De middaglessen werden aangevuld met vaklessen en er ontstonden periodes uit vaklessen, bijvoorbeeld een periode schilderen of vormtekenen

Novalis College

Bij het inspectiebezoek in oktober heeft de school het normale toezichtsarrangement voor vwo teruggekregen. Het plan van aanpak met dakpanklassen en de verandering in het examentraject hebben tot de gewenste resultaten geleid. De inspectie was tevreden over o.a. de resultaten van 100% geslaagde vwo-ers in 2011 én 2012 met goede examencijfers. Over de andere leerwegen was de inspectie ook zeer tevreden. Deze **goede resultaten** werden nog eens benadrukt door de publicatie in de Volkskrant in december, waarin door onderzoek van professor Dronkers vrijescholen in het algemeen en het Novalis College in het bijzonder goed naar voren kwamen.

In 2011/2012 is verder gewerkt met **portfolio's**. Er is een structurele opzet gemaakt voor alle leerlingen van alle leerwegen. Voor de leerlingen in de reguliere stromen is vooral portfoliowerk van stage en profielwerkstuk van belang. Bij een aantal periodes wordt het portfolio ingezet ter verdieping van de leerstof op het eigen niveau. Bij de praktische stroom is het een belangrijk document voor de uitstroom van deze leerlingen op basis van competenties.

Bij het periodeonderwijs is vaak een kunstleraar ingezet die de praktijk aan de theorie heeft gekoppeld. Daardoor heeft het **kunstzinnige aspect** van het onderwijs verder vorm gekregen. Daarnaast hebben we in de leerlijnen nadrukkelijk in beeld gebracht hoe het kunstzinnige aspect vorm moet krijgen in de diverse periodes.

We zijn gestart met een traject van **differentiëren in de klas**, om een evenwichtige variatie van lesvormen, klasopstellingen en leermiddelengebruik te bevorderen. De leraren trainen in de vaardigheden van andere lesvormen, de traditionele *busopstelling* is ingeruild voor een andere klasopstelling met groepjes en we werken met digiborden en beamers.

Ook het terugdringen van **lesverzuim** heeft weer veel aandacht gekregen. Het systeem van snel reageren is gehandhaafd. Ook de rol van het zorgteam bleef hierin ongewijzigd. De regels vanuit het *regionale Convenant voorkomen voortijdig schoolverlaten* zijn steeds nageleefd, wat in Eindhoven tot goede resultaten heeft geleid. In 2012 is een nieuw convenant afgesloten waarbij de focus vooral zal liggen op uitval op het vervolgonderwijs en terugkoppeling naar de vo-scholen.

De school heeft voorbereidingen getroffen voor het **taal- en rekenexamen**. De leerlingen bereiden zich in lessen voor en hebben daarnaast veel mogelijkheden om zelf te oefenen.

De **Praktische Stroom** is in 2012/2013 haar laatste officiële klas gestart. In 2012 is een nieuwe leerweg ontwikkeld : vmbo-t Kunst & Ambacht. Deze start in 2013. In december heeft Brainport Development contact gelegd met de school om te komen tot een mogelijke samenwerking vmbo-t/mbo/bedrijfsleven op het gebied van Technology & Design.

We hebben een start gemaakt met het ontwikkelen van een zichtbaar **onderzoekende houding** bij zowel leerlingen als leraren. Bij leerlingen wordt bij de profielwerkstukken een hogere kwaliteit bereikt door het inrichten van een commissie die alle profielwerkstukken nog eens langs de lat legt. Leraren nemen deel aan projecten (Mediawijsheid & ICT, Kunsteducatie etc) en presenteren bevindingen aan het team. Ook zijn er meer uitwisselmomenten in studiegroepen, die thematisch aan de slag gaan.

De school heeft een eerste stap gezet in een **uitwisselproject** met een middelbare school in Marokko.

In het kader van de **regionalisering** hebben we een aantal bijeenkomsten bijgewoond met de onderbouwen in de regio en medewerkers van de Vereniging van vrijescholen. Dit heeft geleid tot afspraken, waaronder frequent overleg tussen schoolleidingen van onderbouwen en Novalis College, frequent overleg tussen aannemecommissie en intern begeleiders van onderbouwen, het organiseren van gezamenlijke lezingen en het voornemen tot onderzoek van gezamenlijke scholingsmogelijkheden.

We zijn een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van **Magister**. Met name het invoeren van de overgangsprotocollen in Magister, de verbetering van de rapportagestructuur en beschikbaarheid voor ouders en leerlingen zijn van belang. Daarnaast hebben we gekeken op welke wijze we een stap kunnen maken in de digitalisering van absentie, huiswerkregistratie etc. door leraren tijdens de lessen. Daardoor komt nog meer informatie voor ouders beschikbaar. De schoolleiding hoopt dit – wellicht in een pilot – in 2013 te kunnen invoeren.

2012 is voor het **decaanaat** een jaar van bezinning en ontwikkeling geweest. Het jaar is begonnen met een beroepenavond waar oud-leerlingen, ouders en buitenstaanders kwamen vertellen over hun huidige beroep en loopbaan. Ofschoon het aantal deelnemers kleiner dan verwacht was, is deze avond is zowel door de sprekers als de toehoorders als zeer positief ervaren.

De **LOB** (loopbaanoriëntatie en -begeleiding) is aan verandering toe. De leerlingen (en ouders) nemen onvoldoende eigenaarschap op zich over de toekomstige loopbaan. Om dit te stimuleren is het nodig dat we een goed LOB-beleid ontwikkelen. Daarom hebben we een begin gemaakt met een veranderplan waarin we beschrijven wat nodig is om tot een effectief LOB-traject voor de leerlingen te komen.

Omdat er in praktijk onvoldoende tijd is om vooral de leerlingen van klas 12 goed te begeleiden met het maken van de juiste **studiekeuze** was er in 2012 een pilotproject rond het keuzeprocess. Dit project is opgezet door twee loopbaancoaches van buiten de school in samenwerking met de decaan. Leerlingen van klas 11 en 12 konden hier vrijwillig aan mee doen. Uit de evaluatie hiervan bleek dat dit een zeer gewaardeerd project was, echter voor de meeste leerlingen van klas 12 kwam het wat te laat. Het project heeft veel inzichten gegeven in de behoeften van de leerlingen van klas 11 en 12, waarmee we het LOB-beleidsplan verder kunnen ontwikkelen.

Er is een uittreksel van het **leerlingenstatuut** gemaakt, waarin geactualiseerde regels zijn opgenomen over het gebruik van mobiele telefonie, de verspreiding van multimedia en de procedure bij het uit de les sturen.

We hebben een **inhaaluur** ingesteld, waarbij leraren altijd op een vaste dag en tijd een inhaalproefwerk kunnen plannen met leerlingen.

In aanloop naar herziening van het leerlingenstatuut hebben we een uitgewerkte versie gemaakt van de regels omtrent **straffen en corrigeren**. Het stuk wordt in de loop van het jaar verder ontwikkeld, waarna het opgenomen kan worden in het nieuwe leerlingenstatuut.

Karel de Grote College

Al langer voelden we de behoefte om concreet toepasbare **scholing in vrijeschoolpedagogie** nadrukkelijk in de vergaderbijeenkomsten op te nemen. Hoewel de pedagogische vergadering natuurlijk diverse malen lezingen, conferenties, intervisie, etc. heeft geboden, is een min of meer planmatige scholing enigszins uit beeld geraakt. Aanhaken bij landelijk aanbod blijkt ook steeds lastiger, nu het onderwijspersoneel (met name de jongere collega's) aangeeft dat de werkdruk te hoog is om ook nog eens veel reizen te maken.

Dit is een reden geweest om ons intern te beraden op een versterking van de kennis en vaardigheden, die nodig zijn om een goede vrijeschoolleraar te zijn of te worden. Voeg daar nog bij dat binnen enkele jaren veel ervaren leraren de school gaan verlaten vanwege pensioen. De gedachte is dat dit niet gepaard mag gaan met verlies van expertise en dat deze expertise meteen een goede invulling van de scholingsvraag kan zijn.

Daarom is in 2011 een plan uitgewerkt om in een zestal expertgroepen kenmerkende kennis en vaardigheden centraal te stellen. Denk bijvoorbeeld aan: inhoudelijke en didactische vormgeving van periode-onderwijs, ontwikkelingsfasen van kinderen (vo-leerlingen), omgaan met een temperamenttypologie, omgaan met een planetentypologie, etc.

Ieder personeelslid neemt aan een groep deel en ontvangt na voltooiing een bewijs van deelname, dat in het bekwaamheidsdossier komt te zitten. Iedere groep heeft als cursusleider één van de vertrekkende collega's (de *meester*), die een secondant heeft om in de toekomst de cursus voort te zetten en aldus voor het gebodene garant te staan (de *gezel*). Deze expertgroepen voorzien op deze manier in concrete scholing in vrijeschoolpedagogie; tijdens de cursus moet het concreet kunnen toepassen de leidraad zijn. Het is de bedoeling dat ieder personeelslid in de loop van de jaren enkele van deze expert-cursussen volgt. Dit schooljaar zijn in de herfst opnieuw de expertisegroepen van start gegaan met een uitbreiding van een nieuwe expertisegroep, gericht op inspiratie, imaginatie en intuïtie. Het plan voor 2013 is om de leerkrachten van de basisschool Meander ook deel te laten nemen aan deze expertisegroepen en eventueel een expertisegroep in te richten voor het onderwijsondersteunend personeel.

Jeanne Meijs heeft een aantal lezingen gegeven in pedagogische vergaderingen over de ontwikkelingsfasen van het kind gericht op klas 7 t/m 12. Aansluitend hebben we daarna gewerkt aan de verfijning van het leerplan en vanuit haar expertise opnieuw naar ons leerplan en onze didactiek gekeken. Deze cyclus werd door Jeanne Meijs afgesloten met een lezing voor ouders en leerkrachten over de *Puberteit en opvoeding* (liefde en seksualiteit in het leven van de puber).

Sinds 2009 organiseert een werkgroep vanuit de ouderkring regelmatig lezingen over **achtergronden van het vrijeschoolonderwijs**. Eén van deze lezingen dient inmiddels als een terugkerende algemene inleiding voor ouders van 7e klassers, die de vrijeschool niet kennen van het basisonderwijs, in de eerste maanden van hun kennismaking met onze school. Ook in 2012 waren er weer afleveringen van deze serie, die steeds goed bezocht werden en tot een geanimeerd vraag- en antwoordspel met de bezoekers geleid hebben. Zo werd er lezingen verzorgd door de heer Korstanje over het karakter van het hoofdonderwijs en door mevrouw Kiene over de vier temperamenten.

De dagelijkse leiding heeft de jaarlijkse bijgestelde versie van het **huishoudelijk reglement** voor leerlingen gepubliceerd. Het overleg met een afvaardiging van leerlingen heeft een wijziging opgeleverd voor het gebruik van mobiele telefoons; voor agendavoering en andere digitale opslag

mag de mobiele telefoon gebruikt worden. Voor de leerlingen van de 7^e klas is er een nieuw document geschreven, waarbij op een positieve manier de regels van de school worden uitgelegd volgens de PBS (*Positive Behaviour Support*)-methode. Je benoemt daarbij vooral het gewenste gedrag in plaats van te zeggen wat er allemaal niet mag. In 2013 zullen we het hele huishoudelijk reglement volgens deze methode herschrijven.

Onderwijs: ontwikkelingen in de middenbouw (leerjaar 1 en 2)

Stichtse Vrije School

De **instroom van nieuwe leerlingen** in de 7^e klassen heeft vier goed gevulde reguliere brugklassen opgeleverd. Helaas waren er te weinig aanmeldingen voor een nieuwe 7^e klas voor de praktische stroom. Circa 70% van de in totaal 107 nieuwe leerlingen stroomde door vanuit vrijescholen uit de regio, de andere leerlingen kwamen vanuit het overige basisonderwijs. Dat is een lichte groei van het aantal leerlingen uit het overige onderwijs. Ondanks de voorrang voor vrijeschoolleerlingen waren er gelukkig genoeg plaatsen beschikbaar voor alle toelaatbare aanmeldingen. Vanwege de samenstelling van de aanmeldingsgroep en het wegvallen van de praktische stroomklas hebben we een kleine differentiatie aangebracht in de samenstelling van de vier klassen. In één van de klassen hebben we geen leerlingen met een vwo-advies geplaatst om een te grote verscheidenheid van vermogens en tempo in een klas te voorkomen. Aan het eind van het schooljaar zullen we dit experiment evalueren om te bezien of dit een goede mogelijkheid is om leerlingen beter tot hun recht te laten komen en tegelijkertijd niet te vervallen in een eenzijdigheid.

Het middenbouwteam van klassenleraren heeft in zijn reguliere wekelijkse vergaderingen opnieuw regelmatig tijd besteed aan **differentiatie binnen het klassenverband**. Voor de meeste leraren is het een vanzelfsprekende manier van werken geworden. Wel zijn er verschillen tussen de vakken. Bij de talen is het soms iets lastiger, met name bij schriftelijke overhoringen, woordjes leren; bij proefwerken lukt het de meeste leraren goed om te beoordelen op basis- en plusniveau. Bij de niveaubepaling aan het einde van klas 8 bleek het beoordelen van leerlingen op basis- en plusniveau meer duidelijkheid opgeleverd te hebben. Er blijven natuurlijk leerlingen die toch nog te weinig inzet getoond hebben waardoor de resultaten achterblijven bij de verwachting. Deze leerlingen krijgen in de 9^e klas nog voldoende kansen om te laten zien wat hun mogelijkheden zijn. Voor de leerlingen blijkt het differentiëren binnen klassenverband vanzelfsprekend te zijn geworden. Het is heel plezierig voor de leerlingen die op basisniveau beoordeeld worden, om voldoende of zelfs goede resultaten te halen. Voor de uitgesproken plus-leerlingen is het voor de meesten leuk om meer uitgedaagd te worden.

In de rapporten worden de resultaten ook steeds duidelijker op niveau weergegeven. Begin 7^e klas is dit soms nog lastig; leerlingen moeten eerst 'op gang' komen. Ouders blijken met deze manier van werken meer duidelijkheid te hebben over het niveau waarop hun kind nu echt werkt. Verder hebben we een begin gemaakt met ook de periodes verder uit te weken in doelen en daarbij ook een onderscheid te maken in basis- en plusniveau. Hiermee gaan we volgend jaar verder.

De uitdaging is om de differentiatie die nu in de middenbouw plaatsvindt, goed laten aansluiten op de differentiatie in de hogere klassen en vice versa.

Novalis College

De eerste helft van het jaar 2012 stond in het teken van de afronding van het tweede jaar van de **vernieuwde brugklafase**. In juni 2012 is heeft een evaluatie plaatsgevonden met een enquête bij leerlingen en ouders. De resultaten zijn voor interne doeleinden verder verwerkt.

We hebben onderzoek gedaan naar de invulling van het **mentoruur**. Uit dit onderzoek zijn aanbevelingen naar de schoolleiding gedaan.

De leerlingen van de 8^e klassen hebben in het kader van de **projectweken** het thema *taaldorp* behandeld. Naast een fictieve receptie van een Engelstalige camping en een Frans restaurant, is

een buitenlandse excursie naar het Duitse stadje Xanten een hoogtepunt van de projectweek geweest.

Een aantal leraren heeft in een testfase tussentijdse resultaten in Magister ingevoerd. In het schooljaar 2012/2013 is het invoeren van tussentijdse cijfers voor iedereen verplicht. De rapportvergaderingen en de procedure van niveaubepaling zijn duidelijk en helder omschreven.

Na de tweede rapportvergadering van het schooljaar 2011/2012 is de noodzaak gebleken om voor het nieuwe schooljaar voor een **herschikking van de 8^e klas** te kiezen. Vanuit de oorspronkelijke situatie van twee vmbo-t/havo-klassen en een havo/vwo-klas is in schooljaar 2012/2013 gekozen voor een vmbo-t/havo-, havo- en havo/vwo-brugklas. Voor leerlingen die wellicht nog door kunnen stromen naar de havo-klas zijn vier lessen per week extra aangeboden in de vakken Engels, wiskunde, Nederlands, Frans/Duits.

Voor zowel klas 7 als klas 8 is een **registratiesysteem** voor huiswerk, leermiddelen en gedrag ontwikkeld. Dit geeft de mentor meer inzicht om tijdig bij te sturen. Ouders worden tijdig geïnformeerd en de gegevens worden in Magister verwerkt.

In november is begonnen met het ontwerp van een **digitaal klassenboek**; dit zal in februari 2013 in een testfase voor klas 7 en 8 ingevoerd worden.

Karel de Grote College

In september 2012 zijn maar liefst vijf **nieuwe 7e klassen** én een klas 7 praktische stroom aan het onderwijs begonnen (in totaal 168 leerlingen)! Onze school verheugt zich in een groeiende belangstelling, meer en meer ook bij ouders en kinderen die geen primair vrijeschoolonderwijs hebben gevolgd. Door het grote aantal aanmeldingen hebben we dit jaar voor de eerste keer moeten loten.

Deze succesvolle instroom is opnieuw het resultaat geweest van de inspanningen van de voorlichters op de vrijeschoolonderbouwen van het toeleveringsgebied en op de onderwijsmarkten in de regio Nijmegen. Het aansprekende informatiemateriaal, de aanwezigheid van leerlingen uit bovenbouwklassen en natuurlijk de stevige en enthousiaste verhalen van de leraren, die als een soort ambassadeurs over het profiel van onze school aan de ouders van 7^e en 8^e groepen vertellen, dragen allemaal bij aan een goed en duidelijk beeld van de school. Omdat de instroom vanuit het primaire vrijeschoolonderwijs inmiddels niet meer de overgrote meerderheid van de aangemelde leerlingen uitmaakt, besteden de klassenleraren uitvoerig aandacht aan alles wat wij belangrijk achten voor goed vrijeschoolonderwijs, met name bij die ouders en leerlingen, die nieuw zijn. Onderdeel daarvan zijn de individuele oudergesprekken, die met 7^e klasouders in het brugjaar twee keer gevoerd worden, naast de gewone klassikale ouderavonden. Een van de beoogde doelen van deze investering is dat eventuele ondersteuningsvragen snel in beeld komen en tot een passende aanpak kunnen leiden.

In 2012 waren er twee stabiele **middenbouwteams**, rond drie 7e en twee 8e klassen, met ieder een groep leraren die aan de betreffende klassen veel lessen geven (hoofdonderwijs en vaklessen). De beide teams hebben één middenbouwcoördinator. De teams hebben zich verder geprofessionaliseerd door te gaan werken met een jaarplanner. Op deze manier komt de verantwoordelijkheid lager in de organisatie te liggen en worden de leerlingen in de middenbouw beter opgevangen.

Mede vanwege de invoering van de referentieniveaus voor rekenen hebben alle 7^e, 9^e en 11^e klassen en klas 10 vmbo/praktische stroom extra lessen **rekenen** gekregen. Deze klassen doen in het voorjaar van 2013 allemaal mee met de pilot rekentoetsen, zodat de leerlingen uit deze klassen dan al de mogelijkheid hebben om het 2f- of 3f-niveau te behalen.

Ook het project in het kader van de (lokale) doorlopende leerlijnen, '**creatieve wiskunde**', is opnieuw op onze school aangeboden aan leerlingen van groep 8 van diverse basisscholen.

De werkgroep **Beoordelen** heeft literatuuronderzoek gedaan naar het effect van de wijze van beoordelen en heeft gewerkt aan een plan om de verschillende beoordelingen binnen ons onderwijs eventueel anders in te richten dan wel op elkaar af te stemmen. Aangezien dit een groot traject is en de school sterk in ontwikkeling is (inrichting havo en praktische stroom) heeft de werkgroep zich toegespitst op de 8^e klas. Daar vindt de determinatie plaats en is het van belang dat determinatie en rapporten op elkaar afgestemd zijn. De werkgroep zal in 2013, als vijfjarig havo en de nieuwe praktische stroom in opzet klaar zijn, de bevindingen uit de 8^e klas verder uitwerken naar alle andere jaarlagen.

Om de ontwikkeling van de 7^e en 8^e klassers op het gebied van emoties, sociaal gedrag, **levensbeschouwing**, seksualiteit, etc. stevig te ondersteunen heeft een vaste leerkracht een leerplan opgesteld, dat een kalenderjaar beslaat (dus de tweede helft van de 7^e klas en in de eerste helft van de 8^e klas). In dit leerplan is ook aandacht voor biografieën die voor de leerlingen een morele en spirituele spiegel kunnen zijn. Het valt te verwachten dat in deze lessen ook een basis wordt gelegd voor een vruchtbare samenwerking tussen alle leerlingen, of zij nu uit het primair onderwijs van reguliere dan wel vrijescholen afkomstig zijn.

Onderwijs: ontwikkelingen in de leerroute vmbo-t (incl. praktische stroom)

Stichtse Vrije School

Het **eindexamen** mavo is met een goed resultaat afgerond. Geen enkele leerling is gezakt! Een deel van de leerlingen is doorgestroomd naar het havo-examentraject in de 11^e klas, de overige leerlingen hebben hun schoolloopbaan vervolgd op een mbo. De resultaten van het centraal examen waren ook dit jaar gemiddeld op het landelijke niveau.

Het **ontwikkelingsproject mavo** is voortgezet. We hebben verder gewerkt aan een voor deze leerlingengroep passende eigen aanpak. De intensieve begeleiding van de leerlingen bij het maken van hun sectorwerkstuk blijkt effectief. De presentaties van de sectorwerkstukken in een levendige markttopzet is ook dit jaar weer leerzaam en praktisch gebleken. Evenals vorig jaar is een studiereis gemaakt naar Berlijn, waarbij de leerlingen in gastgezinnen verbleven.

In schooljaar 2011/2012 zijn we met een relatief kleine groep leerlingen het **examentraject** in de 10^e klas gestart, waarbij al vanaf het begin van het schooljaar is bepaald of de leerling het beste in het EM-profiel zou passen of in het algemene IVO-programma, dat opleidt tot een diploma binnen de sector zorg en welzijn. Hiermee is de opleiding nog meer op maat voor de betreffende leerling vormgegeven.

De praktische stroom, **Craft & Arts Stroom Zeist (CASZ)**, is het vierde jaar ingegaan zonder een nieuwe 7^e klas. Helaas waren er onvoldoende aanmeldingen om een klas te kunnen starten. Er zijn aan de start van het schooljaar 2012/2013 dus nog steeds drie praktische stroomklassen; klas 8, 9 en 10. Er is wel opnieuw een aantal leerlingen ingestroomd in de 8^e (2 Iln) en 9^e (3 Iln) klas. Voor de 10^e klas is gewerkt aan een programma dat de leerlingen optimaal voorbereidt op een goede keuze voor een vervolgopleiding en op een diplomavrije doorstroom naar het mbo. Er zijn nieuwe methodes aangeschaft voor Nederlands, wiskunde en Engels om de leerlingen eind 10^e klas op of zo dicht mogelijk bij het referentieniveau 2f te krijgen. De ambachtelijke projecten in de eerste twee ochtenduren zijn vanaf de 9^e klas afgeschaft vanwege een te grote invloed op het lesrooster van de school. Daarvoor in de plaats zijn meer ambacht- en kunstvaklessen in het rooster van klas 9P en 10P opgenomen.

In 2012 is ook duidelijk geworden dat de voortzetting van de praktische stromen op vrijescholen in de huidige vorm niet meer mogelijk zal zijn. De onderwijsinspectie heeft aangegeven dat het onderwijs zodanig moet worden ingericht, dat alle leerlingen gediplomeerd kunnen doorstromen naar het mbo. Voor een deel van de leerlingen die nu in de praktische stroom zitten, kunnen wij op basis van onze licenties niet voor een passende diplomering zorgen.

Tobiasstroom (voortgezet lwoo-onderwijs)

Op de Tobiasstroom zijn leerlingen in alle leerwegen vertegenwoordigd. Ouders van deze leerlingen kiezen nadrukkelijk voor het concept van onderwijs voor hoofd, hart en handen. In een of meer van deze gebieden heeft hun zoon of dochter vaak een groot potentieel of een opmerkelijk talent. Het basisonderwijs geeft in de regel vanwege het gesignaleerde disharmonisch profiel en de leerachterstanden bij deze leerlingen het advies: vmbo met leerwegondersteunend onderwijs. Het drempelonderzoek adviseert op basis van de vier criteria spelling, technisch lezen, begrijpend lezen en inzichtelijk rekenen voor welke leerweg deze leerling geïndiceerd is. De vraag blijft echter of in individuele gevallen de sterke deelgebieden van het kind recht wordt gedaan, bijvoorbeeld wanneer sprake is van uitsluitend een zware vorm van dyslexie.

De brede instroom van leerlingen is een vervolg op de oorspronkelijke positionering van de Tobiasstroom als VSO-LOM-school en de daarop volgende ministeriële uitzonderingspositie als onderdeel van de Stichtse Vrije School. In de afgelopen jaren is op basis van een strikt handhavingsbeleid door de inspectie, waarbij uitzonderingen op de algemene regelgeving worden teruggedrongen, duidelijk gemaakt dat de formele **licentie** van de Stichtse niet toereikend is voor de leerlingen met een basis- of kaderindicatie binnen het vmbo-spectrum. Het ontbreken van de licentie, benodigd voor het verzorgen en aanbieden van de beroepsgerichte leerwegen aan de basis- en kaderberoepsleerlingen, wordt nu beoordeeld als een ernstig gemis. Deze leerlingen stromen weliswaar op een passend niveau door naar het mbo, via een warme overdracht, maar ontvangen binnen de Stichtse Vrije School geen diploma.

Een werkgroep binnen de school heeft in september 2012 de taak op zich genomen te onderzoeken of binnen de huidige wetgeving de oorspronkelijke doelgroep van de Tobiasstroom, ook op de lange termijn, onderwijs kan blijven volgen. Over deze kwestie zijn in 2012 constructieve gesprekken gevoerd met verschillende scholen binnen het samenwerkingsverband; scholen die beschikken over de brede licentie. Hier is toegezegd dat leerlingen uit de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg na het tweede jaar de beroepsgerichte vakken op die locatie zullen kunnen gaan volgen. De algemeen vormende vakken en extra begeleiding zullen in die constructie dan verzorgd worden op de Tobiasstroom. Er zijn voor deze constructie nog een aantal stappen te nemen om het onderwijs in de hogere leerjaren op de locatie Lorentzlaan ook formeel mogelijk te maken.

In het schooljaar 2012-2013 is de bestaande **lesurentabel** getoetst aan de eisen en, waar nodig, omgezet. Gangbare methodes en programma's die in het regulier vmbo worden gebruikt, zijn door de school aangeschaft, teneinde het aanbod dekkend te maken voor het PTA van de beroepsgerichte leerwegen.

Vanaf 2017 zullen alle Tobiasstroomleerlingen **eindexamens** moeten doen. Leerlingen van de theoretische leerweg zullen examen doen binnen de licentie van de Stichtse Vrije School. De leerlingen van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg doen hun schoolexamen en centraal examen onder de hoede van een school met een brede licentie.

Novalis College

De **invoering van een volledig vmbo-t** waarbij alle vakken worden afgesloten met het centraal schriftelijk examen, zal in het schooljaar 2014/2015 een feit zijn. De school heeft hiervoor gekozen in plaats van een geleidelijke overgang met jaarlijks twee nieuwe examenvakken. Dit leidt ertoe dat de huidige 8^e klas een volledig examen gaat doen in dat betreffende jaar. De lessentabel is hierop aangepast.

De school is reeds langer bezig met **rekenlessen** in klassen 8 en 9, ondanks het feit dat de rekentoets voorlopig nog niet wordt ingevoerd. De school acht het echter van belang dat deze lessen vervolgd worden.

De **examenklas** van het reguliere vmbo-t heeft ons aanvankelijk nogal wat zorgen gebaard. De klas blonk niet uit in werkhouding en niveau. Daarom is bij de leerlingen stevig ingezet op het verkrijgen van een serieuzere werkhouding en oefening met de examenstof. En uiteindelijk hebben de leerlingen zeer goed gescoord op de centrale examens voor Nederlands en Engels. Maar ook op de ivo-onderdelen zijn de meeste leerlingen met vlag en wimpel geslaagd. De leerlingen van de ivo-havo-klas hebben de examens en ivo-onderdelen zonder noemenswaardige problemen afgerond. Het is een goede proef voor deze leerlingen om te zien of zij in klas 10 havo

het niveau van het vmbo-t aankunnen. Er zijn in totaal 50 leerlingen opgegaan voor het examen, waarvan 94% is geslaagd.

In 2012 is gestart met het project tot afbouw van het ivo-systeem. In de eerste jaarhelft zijn de eerste voorstellen goedgekeurd door de dMR. In de tweede jaarhelft is gestart met de invulling van het project vanuit de verschillende vakken. Eind mei 2013 moet het geheel zodanig afgerond zijn dat we in augustus 2013 kunnen starten met het **vmbo-t nieuwe stijl**.

De **praktische stroom** heeft zich op verschillende punten doorontwikkeld. Zo is het mentordraaiboek uit de reguliere stroom aangepast met speerpunten als portfolio, competenties, ouderavonden, stages en rapportvergaderingen. De vergaderstructuur voor de rapportvergaderingen is vastgelegd. In Magister zijn aanpassingen gedaan zodat we de leerlingen vanaf het derde rapport in klas 8 op verschillende niveaus kunnen beoordelen. De rapportage van de competenties is in een verbeterde structuur gekomen en geïntegreerd in de rapportvergaderingen.

De uitstroom van onze praktische stroomleerlingen verloopt over het algemeen soepel door de 'warme' overdracht die wij hanteren. Onze leerlingen stromen uit naar het mbo op het niveauadvies van hun leraren dat wordt aangevuld met hun zelf verzamelde portfolio's.

Na het bericht van de inspectie dat de praktische stroom vanaf schooljaar 2013-2014 een examentraject in moet, hebben we onderzoek gedaan naar de **toekomst van de praktische stroom**. Zo is het concept voor de Kunst- & Ambachtstroom ontstaan: een nieuwe vmbo-t-stroom. In november 2012 is een leerplanwerkgroep gestart. Dit leerplan zal tevens grotendeels worden toegepast in de huidige praktische stroom.

De **integratieklas de Blauwe Bloem** heeft enkele leerlingen zien uitstromen naar een dag- of werkbesteding. Er zijn nieuwe leerlingen gekomen, veelal uit het reguliere speciaal onderwijs. In 2012 is een gesprek op gang gekomen over de beleidskoers die de Blauwe Bloem volgt en in de toekomst moet gaan volgen in het licht van de invoering van Passend Onderwijs.

De integratie van leerlingen in de andere klassen door het buddysysteem en de inschakeling van de ambulante begeleider verlopen uitstekend. Leraren die met leerlingen van de Blauwe Bloem werken, hebben een aantal bijeenkomsten gehad waarin specifieke knelpunten en de aanpak zijn besproken.

Karel de Grote College

In 2011 startten we met de eerste 9^e klas met een aparte lesgroep voor vmbo-t-leerlingen. Deze klas is in 2012 doorgroeid naar een 10^e klas en is hiermee ook de eerste klas die volgens het plan **Beter vmbo** de nieuwe opzet volgt. Bijzonder aan de nieuwe opzet voor de 10e klas is de klassikale aanpak van het sectorwerkstuk en de invoering van de beroepsvoorbereidende stage; deze zullen in het in voorjaar van 2013 plaatsvinden.

Enige maanden daarvoor gingen 59 leerlingen op voor de **afsluiting** van hun **leerroute vmbo-t**; slechts één daarvan zakte. Alle leerlingen verzorgden een sectorwerkstuk, dat in veel gevallen verband hield met hun vervolgopleiding of daar onderzoek naar deed. Ruim tweederde van de leerlingen, die aan de vmbo-afsluitingen deelnamen, stroomde vervolgens door naar de havo-leerroute. Bij de afsluiting van hun schoolloopbaan gingen vmbo'ers en leerlingen van de praktische stroom gezamenlijk op kunstreis naar Praag; daarna ontvingen zij tijdens feestelijke bijeenkomsten hun ivo-getuigschriften met bijbehorende cijferlijsten en de eindgetuigschriften van ons vrijeschoolonderwijs.

Het onderwijs in de **praktische stroom** met zijn beproefde ontwikkelingsstof en inrichting van het leerplan staat als een huis. De diverse stages en bijzondere projecten (denk aan de smeedweek!) dragen daaraan bij. De leerlingen van de praktische stroom presenteren hun sectorwerkstuk en kennen een biografieperiode, net als de 12^e klassers. Het uitstroomniveau naar het mbo – op advies van de leraren, maar ook op basis van door de leerlingen zelf verzamelde stukken in een portfolio – levert vrijwel altijd een voorspoedige voortgang naar een startkwalificatie op. Bij de afsluiting van hun schoolloopbaan gingen vmbo'ers en leerlingen van de praktische stroom in juni gezamenlijk op kunstreis naar Praag; daarna ontvingen zij tijdens feestelijke bijeenkomsten de eindgetuigschriften.

Begin 2012 werd na gesprekken met de inspectie duidelijk dat de praktische stroom in de huidige vorm niet kan voortbestaan omdat wij geen licentie hebben voor leerlingen met een vmbo-kaderadvies. Samen met de inspectie hebben we naar verschillende oplossingen gezocht. Uiteindelijk hebben we gekozen voor het behoud van de praktische stroom maar met andere instroomcriteria. Om verwarring te voorkomen is gekozen voor een nieuwe naam: **Kunst en Ambacht**. Een werkgroep heeft uitvoerig onderzoek gedaan naar een nieuwe opzet waarbij de kwaliteiten en ervaring van de huidige praktische stroom behouden blijven maar tegelijkertijd ook ruimte is gemaakt om vernieuwend te denken. Dit proces is nog niet afgerond. In 2013 zal gekozen worden voor een sectorbreed of een sectorsmal aanbod en zullen we de lessentabel verder uitwerken. In augustus 2013 start de eerste klas kunst en ambacht.

Onderwijs: ontwikkelingen in de leerroutes havo en vwo

Stichtse Vrije School

Met ingang van het schooljaar 2010/2011 volgen de vwo-leerlingen standaard een driejarig in plaats van een vierjarig **vwo-examentraject**. In schooljaar 2012/2013 is de eerste lichter doorgestroomd naar het examenjaar. Halverwege het schooljaar zijn de vooruitzichten voor het examen nog steeds goed. De programma's zijn in de loop van de drie schooljaren telkens aangepast aan de ervaringen. De werkdruk blijft relatief hoog, omdat we naast het 'kale' examenprogramma toch ook zoveel mogelijk het specifieke brede vrijeschoolaanbod een plaats willen blijven geven. In het afgelopen jaar hebben we opnieuw gewerkt aan een verdere integratie van examenvoorbereiding en een brede kunstzinnige ontwikkeling. Dat proces begint zijn vruchten af te werpen, maar behoeft onze voortdurende aandacht.

De **examenresultaten** van 2012 waren zeer goed. De slagingspercentages waren 96% voor het havo en 100% voor het vwo. De gemiddelde eindexamenresultaten lagen sterk boven het landelijke gemiddelde, zowel voor het schoolexamen als voor het centraal examen. Het verschil tussen beide onderdelen lag voor beide groepen binnen de inspectienormen.

Novalis College

In de eerste helft van 2012 hebben we flink ingezet op consolidering van de eerder behaalde positieve slagingspercentages voor de **examens** havo en vwo. Ook het verschil tussen SE en CE moest binnen de gestelde marges blijven. Met het inzetten van extra vaklessen en examentrainingen zijn de examenleerlingen met een stevige basis het examen ingegaan. De extra inzet is wederom beloond met zeer goede slagingspercentages (havo 94%; vwo 100%). Het vwo heeft dankzij deze cijfers van de inspectie een positieve beoordeling gekregen en heeft een 'groene vlag'. Voor havo gold dat al langer. Het werk dat de afgelopen jaren door de werkgroep en de examenleraren is verricht heeft zijn vruchten afgeworpen.

Het traject dat is ingezet in de klassen 7 en 8 is voortgezet. De aannameprocedure is aangescherpt en leerlingen worden al in klas 7 geplaatst in **meer homogene klassen**. Het dakpanmodel wordt toegepast. Er is in het jaar 2012 gestart met een vmbo-t/havo-klas, een havo-klas en een havo/vwo-klas. De mogelijkheid om op- of af te stromen moet mogelijk blijven. In de verschillende niveaus wordt ook gewerkt met methodeboeken op niveau. Voor de leraren is het daardoor een stuk eenvoudiger geworden om te differentiëren. In klas 9 zien we dat de eerdere differentiatie effect heeft.

Karel de Grote College

Ten gevolge van het project 'Beter vmbo' zijn de 9^e klassen opnieuw in **leerroutes** ingericht. Naast een aparte vmbo-leergroep zijn de andere 'oud-achtsteklassers' voor het eerst in september 2011 willekeurig verspreid in nieuwe groepen voor het periodeonderwijs. (Voor de vaklessen bestaan al langer differentiatiegroepen.) In deze nieuwe groepen volgen havoërs en vwo'ers dus gezamenlijk het periodeonderwijs.

Het terugdringen van de verschillen tussen de cijfers voor het schoolexamen en die van het centraal schriftelijk examen (**SE-CE**) bleef een noodzakelijk speerpunt. Het resultaat van de inspanningen op dit gebied is dat de havo-examencijfers een gering (dus aanvaardbaar) verschil laten zien tussen het schoolexamen en het centraal schriftelijk examen, terwijl dat voor de vwo-examens aan de hoge kant is. Wij blijven er ook bij deze laatste onderwijssoort naar streven om de verschillen gering te maken.

In het voorjaar van 2012 gingen 39 leerlingen op voor het centraal schriftelijk examen havo; slechts één daarvan zakte (slagingspercentage van 97%). Van de 22 vwo-kandidaten slaagden er 21 (slagingspercentage van 95%).

Inmiddels is voor havoërs en vwo'ers de herfst het vaste jaargetijde voor de **afsluitende** kunstreis naar Rome geworden. Daaraan voorafgaand blikken de leerlingen in stamgroepverband terug op hun onderwijsloopbaan, hun samenwerking in de klas en op hun eigen biografie, en werken zij aan tekeningen en projecties van hun 'ideale huis'. De openbare afrondingen van de kunstvakken, de tentoonstellingen van eigen werk en de eindpresentaties van het jaarwerkstuk (profielwerkstuk) staan nu vast geprogrammeerd in het vroege voorjaar. Deze 'meesterproeven' hebben weer veel publiek getrokken; ouders en leraren ervaren dat leerlingen zelfbewust en krachtig uitkomen voor wat zij wel én niet hebben kunnen leren.

Aan het eind van hun laatste schooljaar ontvingen alle havoërs en vwo'ers tijdens feestelijke afsluitavonden hun diploma's en cijferlijsten, maar vooral de eindgetuigschriften van het vrijeschoolonderwijs.

Bij de aanvang van schooljaar 2011/2012 is een werkgroep 'Havo' aan de slag gegaan. Deze werkgroep bereidt de inrichting van een **vijfjarig havotraject** voor. Deze werkgroep is een rechtstreeks uitvloeisel van 'Beter vmbo', maar ook van de consequenties van de beëindiging van de vwo-ontheffing. Dit houdt in dat de havo-route via een vmbo-t-examen in klas 10 voor leerlingen onaantrekkelijk en voor de school pedagogisch en onderwijskundig onwenselijk is. De huidige 8^e, 9^e en 10^e klassers zijn dus de laatste leerlingen die deze route krijgen voorgelegd; de 7^e klasleerlingen die in september 2011 aantraden, zijn de eerste leerlingen die de mogelijkheid krijgen om havo-examen na vijf leerjaren te doen, met behoud van het predicaat 'vrijeschoolonderwijs'.

De werkgroep heeft geprobeerd een beter zicht te krijgen op typerende leerwensen en mogelijkheden van havoërs, onder andere via interviews met leerlingen. In 2012 heeft de werkgroep een ingewikkeld proces begeleid met als doel het zesjarige havoprogramma om te schrijven naar een vijfjarig programma. Dat wil zeggen dat wij enerzijds de noodzakelijke wijzigingen in de lessentabel en de gewenste veranderingen in bijzondere leeromgevingen in beeld moesten brengen en anderzijds proberen om karakteristieke kenmerken van vrijeschoolonderwijs te behouden of in te passen. Eind 2012 was de globale opzet van het vijfjarig havo traject klaar. In augustus 2013 gaan de eerste 9^e klassen het korte programma volgen. Per jaar zullen we vervolgens heel zorgvuldig bekijken waar nog aanpassingen moeten komen.

Zorgstructuur

Tobiasschool (speciaal basisonderwijs)

De Tobiasschool neemt deel in het samenwerkingsverband Zorggebundeld. Met Zorggebundeld is afgelopen jaar afgesproken dat de Tobiasschool een schoolondersteuningsprofiel zal ontwikkelen in samenwerking met het Seminarie voor Orthopedagogiek, om zo passend onderwijs in de regio mede vorm te kunnen geven. In de conceptversie van het schoolondersteuningsprofiel konden zowel de Tobiasschool als andere SBO-scholen in de regio zich niet herkennen. Daarom zal het onderzoek in 2013 grotendeels opnieuw plaatsvinden.

In de Tobiasschool is de Intern Begeleider het eerste aanspreekpunt voor leerkrachten als zij handelingsverleggen zijn met leerlingen. Hiervoor vinden vier maal per jaar groepsbesprekingen plaats. Uit de groepsbesprekingen kunnen leerlingen naar voren komen die extra zorg nodig hebben (zorgniveau 3 en 4 volgens de 1-Zorgroute); zij worden apart besproken in de Leerlingbespreking. Wanneer uit deze handelingsadviezen blijkt dat er nog extra zorg nodig is, wordt een leerling ingebracht in het Zorg Advies Team (ZAT). In het ZAT zitten de IB'er, een schoolpsycholoog, een schoolmaatschappelijk werker, een schoolarts en de directeur. Het ZAT vergadert eenmaal per zes weken.

Stichtse Vrije School

In 2012 is het werken aan de ondersteuning van leerlingen met een **extra ondersteuningsbehoefte** geïntensiveerd. De verschillende zorgprotocollen zijn ontwikkeld en aangepast. We hebben een algemene voorlichtingsfolder gemaakt over het zorgteam en de extra begeleiding die wij bieden. Ook hebben we gewerkt aan een beter leerlingvolgsysteem voor de verschillende ondersteuningsactiviteiten.

Het 'zorgadviesteam-plus' waarin naast de schoolleiding en de schoolorthopedagoog/psycholoog ook een GGD-arts deelneemt, is weer diverse malen bijeen geweest. Een Zeister leerplichtambtenaar nam regelmatig aan het overleg deel namens de diverse regionale leerplichtambtenaren waar de school mee te maken heeft. De intensieve samenwerking met leerplicht en externe zorgverleners blijkt nog steeds zeer vruchtbaar te zijn. Er wordt sneller actie ondernomen bij langdurig verzuim, er is ook een ondersteuning voor het terugdringen van het te laatkomen van leerlingen. Voor verschillende leerlingen worden in goed overleg speciale onderwijstrajecten ontwikkeld, zodat deelname aan het onderwijsproces, binnen of buiten de school, gewaarborgd bleef.

De ontwikkelingen rond de invoering van **passend onderwijs** en de zorgplicht leidden tot een nauwere samenwerking met scholen in de regio op het gebied van beleidsontwikkeling en overdracht van leerlingen. Binnen het regionale samenwerkingsverband wordt hard gewerkt aan een nieuwe samenwerkingsstructuur samen met de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, zodat de beschikbare expertise optimaal ingezet kan worden voor een passende plaatsing en ondersteuning van leerlingen in de regio.

Het programma **Kurzweil** ter ondersteuning van dyslectische leerlingen is het afgelopen jaar weer een volgend fase ingegaan. Kurzweil biedt audio- en tekstverwerkingsondersteuning bij toetsen, examens en in toenemende mate ook bij het werken met lesboeken. De door ons opgebouwde expertise is gedeeld met de andere vestigingen en verder ontwikkeld. Ook een flink deel van de leraren is nu ingewerkt in het omzetten van teksten naar Kurzweil, zodat voor steeds meer vakken en toetsen het programma gebruikt kan worden. Er zijn nu circa 35 leerlingen actief met het programma. Diverse leerlingen hebben nu een via school een licentie om thuis met het programma te werken.

Ook dit jaar bood een externe instelling binnen het schoolgebouw **huiswerkbegeleiding en bijlessen** aan. De korte communicatielijnen tussen de huiswerkbegeleiders en de mentoren/leraren hebben duidelijke voordelen en de tijden sluiten aan op de roosters van de leerlingen. De deelname van zowel interne als externe leerlingen aan deze studiebegeleiding is gegroeid.

Novalis College

De zorgstructuur is geanalyseerd vanwege de invoering van **Passend Onderwijs**. De school moet goed formuleren welke ondersteuning zij aan leerlingen kan bieden en hoeveel zorgleerlingen zij kan opnemen. De zorgcoördinator werd in de afgelopen jaren geconfronteerd met grote zorgvragen, die zeker niet altijd binnenhuis kunnen worden opgepakt. Ambulante begeleiders werden dan ingezet op bepaalde onderdelen. Goed overleg met zowel interne als externe instanties (leerplicht, schoolmaatschappelijk werk etc.) werden daarbij ingeschakeld. Inmiddels heeft de school het concept ondersteuningsprofiel en -plan geformuleerd. Binnen het **samenwerkingsverband** is een concept voor 'basiszorg' geformuleerd. De school participeert met twee medewerkers in de bestuurs- en schoolleidersorganen van het samenwerkingsverband en neemt deel aan werkgroepen, die zich bezighouden met de invoering van Passend Onderwijs. Voor de instandhouding van de Blauwe Bloem vindt overleg plaats met alle betrokken partijen.

De school heeft een medewerker aangesteld, die zich intensief bezig houdt met het **Kurzweil**-programma. Dit programma is beschikbaar voor leerlingen, zowel op school als thuis (tegen betaling). De leerlingen werken tijdens toetsweken en examens met deze programmatuur. **Remedial teaching** wordt ingezet in klassen waar extra aandacht hiervoor nodig is.

Vanuit het intern **huiswerkinstituut** worden bijlessen gegeven. De lijnen met mentoren en leraren zijn kort. Vanaf dit schooljaar maken we ook gebruik van een trainingsbureau voor korte examentrainingen, die dit in school verzorgen.

Karel de Grote College

Vanaf 2011 neemt de school deel aan lokale en regionale overlegorganen rond **Passend Onderwijs**. In 2012 zijn we op een studiemiddag geïnformeerd over de gevolgen van de invoering van de wet passend onderwijs. We hebben ons eigen schoolondersteuningsprofiel geschreven, dat in 2013 met leraren, ondersteuners en ouders wordt besproken.

Het is duidelijk dat de eerdere gesprekken over een getalsmatig maximum aan zorgleerlingen niet langer de enige gesprekken kunnen zijn over dit onderwerp; er moet nu meer aandacht komen voor de basiszorg die een goede school en goede leraren moeten kunnen bieden en voor de eventuele professionaliseringsbehoefte die daarmee samenhangt. Intussen betrekken de zorgcoördinatoren in ruime mate de ambulante begeleiders bij de **ondersteuningsvraag** van leerlingen. Ook het zorgadviesteam gaat voort op de enkele jaren geleden ingeslagen weg; dat gebeurt in een regelmatig overleg, waarin coördinatoren, een lid van de dagelijkse leiding, de schoolarts, de medewerker voor schoolmaatschappelijk werk, (meestal) een leerplichtambtenaar, (soms) een medewerker van de jeugdzorg voor individuele leerlingen een passende aanpak formuleren. Soms verwijzen wij daarbij naar externe instanties, zoals de Nijmeegse bovenschoolse voorziening, het FLEX-college.

De zorgcoördinatoren hebben het vernieuwde **RT-plan** (uit 2010) volop ingezet, samen met de ondersteunende RT'ers. Screening en ondersteuning zijn nu systematisch en doeltreffend opgezet; bij de leerlingen, die er gebruik van maken, is rust ontstaan.

De **huiswerkbegeleiding** is voortgezet voor leerlingen van klas 7 en 8. Ouders en leerlingen blijken in voldoende mate in te tekenen op de mogelijkheden om na de ingeroosterde schooltijden aan het huiswerk te werken en begeleiding te ontvangen bij bijvoorbeeld goede agendavoering, efficiënte leermethoden en zelfstandige monitoring van de eigen vorderingen. Het model van gedeelde financiering (bijdragen van ouders op basis van 'afgenomen' blokken van tien weken, in combinatie met bekostiging vanuit lwoo-gelden) blijkt een gezonde basis voor deze faciliteit. Drie leraren zijn de vaste huiswerkbegeleiders; daarmee is ook de continuïteit in de communicatie naar leraren en ouders gewaarborgd. De huiswerkbegeleiding voor klas 7 en 8 voorziet in een behoefte maar intensieve studiebegeleiding kan hier niet geboden worden. Vanaf 2013 zal studiebegeleiding Nijmegen in het gebouw van de school deze studiebegeleiding gaan verzorgen voor leerlingen uit alle jaarlagen die hier behoefte aan hebben.

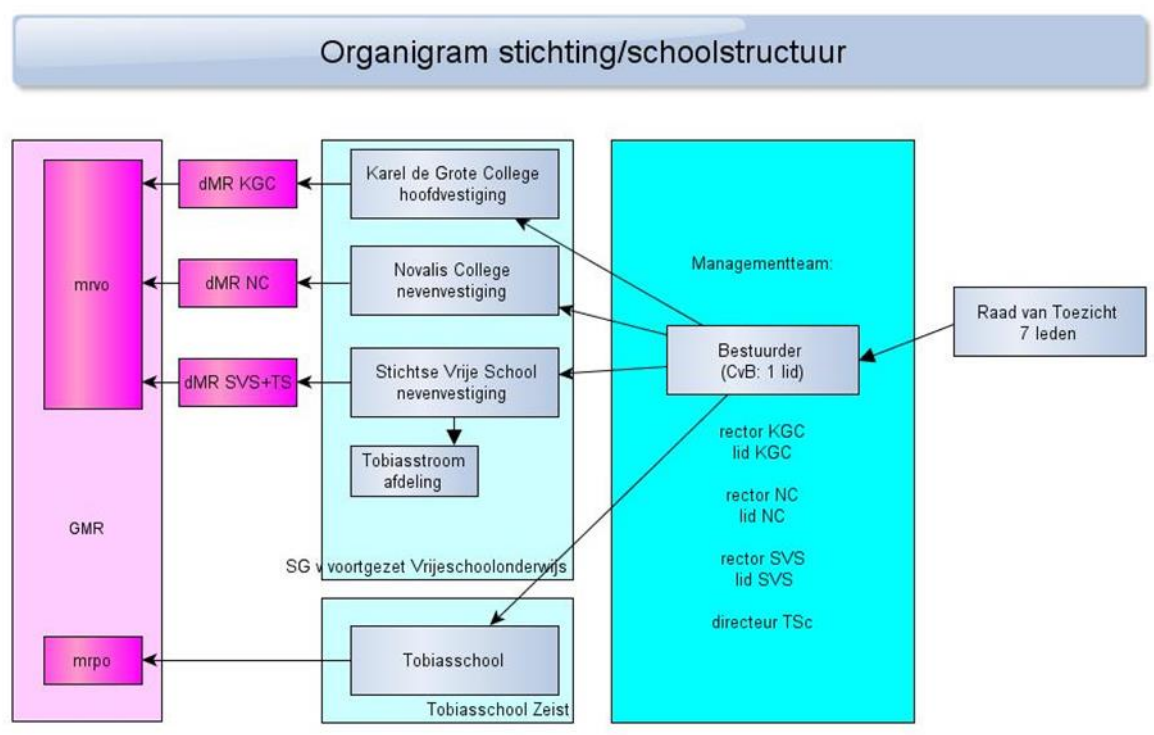
Organisatie

Algemeen

Het bevoegd gezag van de scholengemeenschap is de Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs gevestigd te Nijmegen. De stichting heeft een Raad van Toezicht van zeven leden en een College van Bestuur bestaande uit één bestuurder.

De Raad van Toezicht komt viermaal per jaar bijeen samen met en eenmaal per jaar zonder de bestuurder. De raad ziet toe op het functioneren van de bestuurder, adviseert de bestuurder en keurt een aantal besluiten van de bestuurder goed. De raad van toezicht heeft over 2012 verslag gedaan van zijn activiteiten (zie bijlage).

De stichting houdt een scholengemeenschap en een school voor speciaal basisonderwijs (Tobiaschool Zeist) in stand. De scholengemeenschap omvat drie vestigingen: het Karel de Grote College te Nijmegen, de Stichtse Vrije School te Zeist (met een afdeling leerwegondersteunend onderwijs: de Tobiasstream) en het Novalis College te Eindhoven, die elk op onderwijskundig gebied vrij zelfstandig opereren. Het gezamenlijke beleid wordt afgestemd in een managementteam dat bestaat uit de directeur van de Tobiaschool, de drie rectoren van de vestigingen, drie personeelsleden uit elke vestiging en de bestuurder.

Stichtse Vrije School

In 2012 hebben we vanuit de bevindingen uit het Theory-U-onderzoeksproces dat we in 2011 zijn gestart, een voorstel voor een nieuwe **organisatiestructuur** uitgewerkt. Een werkgroep heeft zich, op basis van de verschillende wensen die binnen de school leven, georiënteerd op de verschillende mogelijkheden. Hiervan is in schooljaar 2012/2013 een aantal malen schriftelijk en mondeling verslag gedaan aan de medewerkers. De opmerkingen uit de besprekingen zijn verwerkt en na een volgende besprekingsronde in de eerste helft van 2013 zal een definitief voorstel worden gepresenteerd. Bij voldoende draagvlak hopen we in augustus 2013 met een vernieuwde inrichting aan de slag te kunnen.

Novalis College

Vanaf 2012 is er een nieuwe rector. Er is een nieuwe **organisatiestructuur** ingevoerd waarbij gewerkt wordt met coördinatoren op de terreinen brugklasfase, Praktische Stroom, onderwijs klas 9 t/m 12 en leerlingzaken. De nieuwe structuur is beschreven en voor alle taken zijn beschrijvingen gemaakt met indicatoren.

Vanaf 1 augustus werken we met deze nieuwe opzet. De praktijk wijst uit dat met name de aansturing van de brugklasfase en de Praktische Stroom goed verloopt. De teams zijn redelijk compact en efficiënt werken is mogelijk. De coördinatoren nemen ook een deel van het coachen van de leraren en mentoren voor hun rekening. Ook dit zorgt voor korte lijnen.

Voor klas 9 t/m 12 is dit nog niet het geval. De taken zijn nog té zeer verdeeld over twee medewerkers. In het komend schooljaar bekijken we hoe we dit gaan oplossen.

De **professionele organisatie** heeft meer vorm gekregen. De vormgeving van de rapportages is in 2012 gewijzigd, waardoor voor ouders meer inzicht is ontstaan in de voortgang van de leerling. Ook vindt – zeker in de brugklasfase en de Praktische Stroom – eerder overleg plaats met ouders door middel van gesprekken. Ook de rector is aanwezig geweest bij alle eerste ouderavonden van de klassen om informatie te verstrekken. Met leraren vinden gesprekken plaats over de noodzaak van tijdige informatievoorziening. Het werken aan communicatie en informatieverstrekking en de kwaliteit van het onderwijs blijven ook in het komend schooljaar een punt van aandacht. Zo zullen we kijken naar de inzet van digitale middelen om de informatievoorziening te optimaliseren.

Zes nieuwe leerkrachten en een belangstellende ouder hebben de **cursus vrijeschoolpedagogie** gevolgd en afgerond met een certificaat. Voor het schooljaar 2012/2103 is gekozen voor een nieuwe scholing voor binnenkomers. Op dinsdagmiddag worden verschillende onderwerpen in modulevorm van drie weken aangeboden; in de eerste week wordt het thema uiteengezet, in de tweede week staat het vraag stellen centraal en in de derde week is er een uitwisseling van ervaringen rondom het thema. Nieuwe leerkrachten worden hierbij verwacht en meer ervaren collega's worden uitgenodigd om ook aan de modules deel te nemen.

De 'wereld' is in de school. Dat hebben we proberen te bereiken met de **wow-dag**: inzet voor een leerling van de McGregorschool in Zuid-Afrika. Deze twaalfdeklasser die het examentraject in zijn land niet kon betalen, is mede door onze wow-actie in staat geweest om zijn school af te ronden.

De leerlingen van de klassen 9, 10 en 11 hebben diverse **stages** van twee of drie weken gelopen in bedrijven, winkels en zorginstellingen.

De leraren **differentiëren in de les**: eind december hebben we besloten om de klassikale bus-opstellingen op te heffen; in plaats daarvan zullen vanaf 2013 de tafels in de eilanden-opstellingen staan. Er is binnen het team op studiemiddagen gewerkt aan gedifferentieerde werkvormen. Er zijn coaches die geconsulteerd kunnen worden.

Karel de Grote College

Een grote verandering heeft dit jaar in de **schoolleiding** plaatsgevonden. Door het vertrek van de rector, de heer van Pinxteren, en de komst van een nieuwe rector, is opnieuw nagedacht over de inrichting van de schoolorganisatie. Vanuit de doelstelling de verantwoordelijkheid laag in de organisatie te leggen, hebben we gekozen om te gaan werken met een tweekoppige schoolleiding (rector en conrector) zodat er ruimte ontstond voor een coördinator havo/vwo. Hiermee hebben alle teams een teamcoördinator en is de organisatie een stap verder in de omvorming naar een organisatorische en pedagogische indeling in teams.

Voor een redelijke schaalgrootte van **teamvorming** is het noodzakelijk dat de verschillende teams voldoende personen bevatten, met een evenwichtige verdeling van disciplines en verantwoordelijkheden voor de schoolvakken. Een van de belangrijkste voordelen is dat een beperkt aantal leraren de onderwijskundige en pedagogische zorg voor een duidelijk onderscheiden groep leerlingen heeft. Op dit moment komt dit voordeel het best tot zijn recht in de praktische stroom, het vmbo-t en in de middenbouw (klas 7 en 8). Ook ouders ervaren hierin eenheid en consistentie. Voor de leerkrachten wordt het steeds duidelijker dat er ruimte is voor eigen initiatief binnen het team en dat de teamcoördinator meehelpt dit proces te begeleiden. Dit werkt enthousiasmerend.

In 2012 is de beschrijving voortgezet van de wat omvangrijkere taken in de school inclusief de verantwoordelijkheden en bevoegdheden. In een beschrijvingsformat komen deze taken op één A4 in beeld; verwachte resultaten en opbrengsten, met bijbehorende indicatoren, zijn daarin de constante elementen. De onderliggende gedachte van zelfsturing en aansturen van anderen volgt uit de drieslag: afgesproken resultaat – kennelijke verantwoordelijkheid – vanzelfsprekende bevoegdheid.

Aan een overzichtelijke en passende **website** werkt de school al een aantal jaren. Inmiddels zijn daarop ook de dagelijkse roosterwijzigingen te zien (net als op de nieuwe monitoren in het schoolgebouw). Omdat het beheer van de inhoud een veelomvattende taak is, komt dit 'contentbeheer' onder de taken van de systeembeheerder te vallen; redactioneel blijft de schoolleiding (als eindverantwoordelijke) de geboden informatie monitoren.

De integrale jaarplanning van alle **ouderavonden** is inmiddels ook gereed. Voor alle jaarlagen is nu een draaiboek vastgesteld met daarin een opsomming van de inhoud van ouderavonden, welke leraren voor de schets van leeftijdsfase en de ontwikkelingsstof zorgen, welke onderwerpen in leergroepverband aan de orde komen, op welke manier het sociaal fonds en de ouderkring hun inbreng kunnen leveren, wanneer de school voorlicht over determinatie en leertrajecten, etc.

In de **ouderkring** is uitvoerig gesproken over onder andere cijfers en beoordelingen en de orde in de school. De dagelijkse leiding heeft in de ouderkring toegelicht hoe zij de orde in de school handhaven en vervolgens is hierover van gedachten gewisseld

Kwaliteit en verantwoording

Toezicht inspectie voortgezet onderwijs

In 2012 hebben de afdelingen vwo van zowel Novalis College als de Stichtse Vrije School een basistoezicht verkregen. Daarmee zijn alle opleidingen op de drie vestigingen 'groen'. De opbrengstenkaarten van de inspectie vindt u in de bijlagen en meer informatie kunt u vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Toezicht inspectie primair onderwijs

In november 2012 heeft de onderwijsinspectie opnieuw een kwaliteitsonderzoek bij de Tobiaaschool uitgevoerd. De school werd voor de tweede maal als zwak beoordeeld, daar de in gang gezette verbeteringen nog geen jaarcyclus met evaluatiemomenten doorlopen had. Tevens waren enkele normindicatoren nog onvoldoende. In november 2013 zal de inspectie opnieuw een kwaliteitsonderzoek uitvoeren. In de tussentijd werkt de school aan het evalueren en borgen van het verbetertraject.

Klachten

In 2012 zijn de volgende kwesties (niet altijd formele klachten) aan de orde geweest.

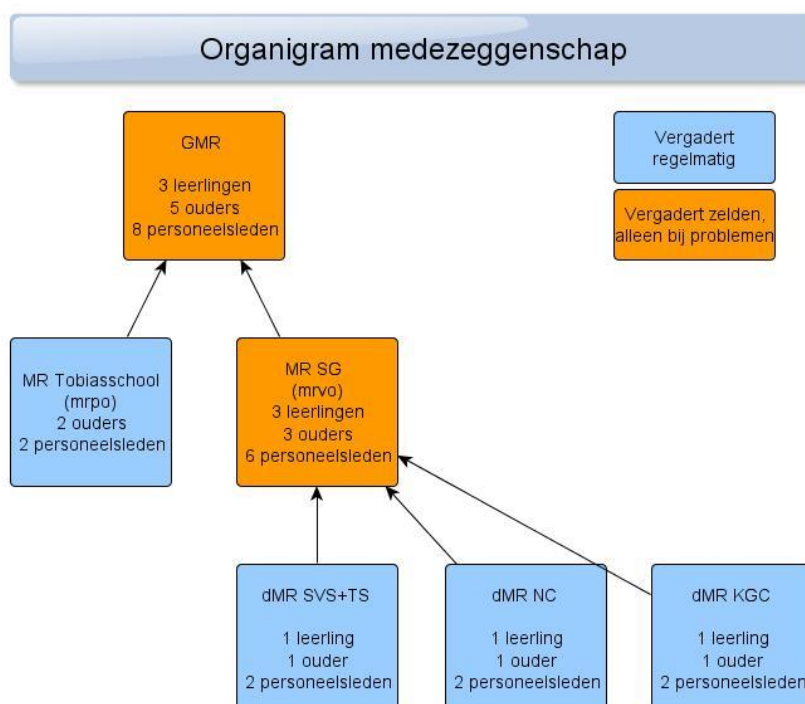
- Een verschil van mening tussen school en een ouder over het gewenste (vervolg)onderwijs van een leerling met een beperking.
- Een klacht over de afhandeling door de schoolleiding van een incident tijdens een schoolreis.

Kwaliteitszorg

De school is bezig geweest om de interne en externe kwaliteitszorg gestructureerd vorm te geven. De structuur van de interne kwaliteitszorg zal in 2013 klaar zijn. Voor de externe kwaliteitszorg heeft de scholengemeenschap in samenwerking met de andere vrijescholen voor voortgezet onderwijs in Nederland in 2012 een begin gemaakt met het opzetten van visitatie. In 2013 vinden de eerste visitaties (op het Novalis College) plaats.

Medezeggenschapsraad

De structuur van de medezeggenschapsraad is erop gericht om alleen zinvolle overleggen te voeren. Voor het voortgezet onderwijs vindt alleen overleg op deelraadniveau plaats. Daarnaast hebben de personeelsgeledingen van de deelraden gezamenlijk regelmatig informeel overleg met de rectoren en de bestuurder. De medezeggenschapsraad van de Tobiaaschool (speciaal basisonderwijs) overlegt regelmatig. Overleg tussen de (d)MR's van het voortgezet onderwijs en de

MR van de Tobiaasschool is in 2012 niet nodig geweest.

Stichtse Vrije School

Naast de gebruikelijke exit-enquêtes hebben we ook dit jaar weer de landelijk opgestelde **tevredenheidsenquêtes** voor leerlingen uit het derde leerjaar en hun ouders/verzorgers afgenomen in de 9^e klassen. Dit keer in samenwerking met de overige vestigingen van de scholengemeenschap. De resultaten bleken redelijk vergelijkbaar te zijn met die van vorig jaar en met de resultaten van de andere scholen. Dit jaar is de enquête ook onder leerlingen van de 7^e klassen en hun ouders uitgezet. Ook deze resultaten waren vergelijkbaar met die van de 9^e klassen. Naar aanleiding van onder meer deze uitkomsten en die van de exit-enquêtes is met ingang van schooljaar 2012/2013 vanuit het decanaat gewerkt aan een beter geïntegreerd programma voor de begeleiding van de leerlingen in de verschillende leerjaren bij het maken van keuzes voor vakken/profielen en bij de oriëntatie op studie en beroep. De verbeteringen zijn al zichtbaar en we hopen in schooljaar 2013/2014 deze trajecten goed op de rails te hebben. Een samenvattend verslag van de exit-enquêtes is gepubliceerd op de website. De resultaten van de enquêtes van de 9^e klassen (en veel andere cijfermatige informatie) zijn te vinden in de landelijke informatieve en vergelijkende scholenwebsites www.schoolkompas.nl en www.schoolvo.nl.

De dMR is zes keer bijeen geweest, onder voorzitterschap van een lid van de oudergeleding. In de vergadering zijn de gebruikelijke zaken als de goedkeuring van de begroting, de pta's en het examenreglement aan de orde geweest. Tevens is er in elke vergadering uitgewisseld over de ontwikkelingen op school en is de vinger aan de pols gehouden bij de algemene planning en organisatie en de toegenomen werkdruk vanwege de inkorting van het examentraject vwo. Bijzondere aandacht kregen de ontwikkelingen van de praktische stroom en de Tobiasstroom en de toenemende druk op de mogelijkheden om nog op een verantwoorde manier het vrijeschoolonderwijs vorm te geven in combinatie met de toenemende examendruk.

Novalis College

De school heeft zowel bij ouders als bij leerlingen **enquêtes** in de 7^e en 9^e klas afgenomen binnen Vensters voor Verantwoording. De conclusies daaruit zijn besproken in het team. Daarnaast heeft in klas 12 een exit-enquête plaatsgevonden, waarbij leerlingen en ouders een cijfer en hun mening hebben gegeven over een groot aantal aspecten van het Novalis College. Daarbij zijn zowel vrijeschool- als opbrengstgerichte onderdelen belicht. Vanuit de resultaten heeft de school besloten verder te werken aan verbetering van oriëntatie op studie en beroep en kwaliteitsverbetering van de rapportage en communicatie.

De schoolleiding neemt deel aan vergaderingen van de **ouderraad**. De onderwerpen worden ingebracht door de ouders, maar ook de school levert relevante informatie over de gang van zaken en de beleidsontwikkelingen. Vanuit de ouderraad hebben dit jaar ook ouders deelgenomen aan een werkgroep ouderbijdrage waardoor actief werd meegewerkt aan dit beleid. De ouderraad is eveneens actief tijdens voorlichtingsmomenten van de school.'

De **leerlingenraad** is ook een belangrijke informatiebron voor de schoolleiding. De raad komt een aantal malen per jaar samen met de coördinator leerlingzaken. De leerlingen kunnen op deze wijze aangeven wat goed en minder goed gaat in de school en geven direct feedback op de uitvoering van beleidsplannen.

De deelraad van de **medezeggenschapsraad** vergaderde circa zeven keer, onder voorzitterschap van een ouder en secretariaatsvoering van een personeelslid. Bij deze vergaderingen was de

rector te gast om informatie te verstrekken en om te luisteren. Daarnaast hebben voorzitter en secretaris regelmatig contact gehad met de schoolleiding ter voorbereiding op de vergaderingen. In de vergaderingen zijn informatieve onderwerpen aan de orde geweest, maar de dMR heeft een aantal keren ook gesproken over zaken waarover advies en/of instemming moest worden gegeven. Agendapunten die het afgelopen schooljaar aan de orde zijn geweest: toetsweken, evaluatie vwo-traject, werkweken, ouderbijdrage, procedure benoeming conrector, vo-spiegel, visie scholengemeenschap SGVVS.

Met de rector zijn regelmatig bilaterale besprekingen om grip te krijgen op onderwerpen en om informatie uit te wisselen.

Karel de Grote College

De schoolleiding is zeven keer per jaar te gast in de vergaderingen van de **ouderkring**. Op voet van gelijkwaardigheid en openheid vindt overleg plaats over de meest uiteenlopende onderwerpen. Dat kan variëren van een ronde langs de klassen, die uitmondt in een actiepuntenlijst ter afhandeling, tot afstemming over dagelijkse en meer beleidsmatige kwesties als het gebruik van laptops in de klas en het onderzoek naar invoering van een vijfjarig havotraject. De schoolleiding gebruikt de uitkomsten van dit overleg als input voor beleid. Vaste onderdelen van het overleg zijn de jaarlijkse verantwoordingen over de begrote en gerealiseerde besteding van de ouderbijdragen en over de geplande en de gerealiseerde onderwijstijd.

Ook bij de **leerlingenraad** is de rector zeven keer per jaar te gast. Dit overleg is voornamelijk informatief van aard: de schoolleiding hoort van leerlingen wat hen niet zo bevalt in de school en de leerlingen horen van de schoolleiding over de achtergronden van bepaalde maatregelen of beleidsplannen.

Bij de vergaderingen van de **deelmedezeggenschapsraad** is de rector steeds als toehoorder/informant aanwezig. Het nastreven van kwaliteit betekent hier vooral dat de leden en de schoolleiding elkaar zo goed mogelijk informeren en om adviezen vragen. Het werkplan van de dMR bevat 52 punten die door de DMR besproken moeten worden. Sommige komen jaarlijks terug, andere punten op meer incidentele basis. Er zijn 39 punten die 'moeten' en 13 minder dringende. De belangrijkste speerpunten zijn de inrichting van het vijfjarig havo-traject, de nieuwe stroom Kunst en ambacht, het zorgplan, de schoolgids en de ouderbijdragen.

De coördinator voor de **leerlingaanneem** voert in de aan- en uitloop vele gesprekken met toeleverende basisscholen over de leerlingen en de onderwijskundige rapporten. Tevens zorgt de coördinator voor terugkoppeling van de eerste onderwijsresultaten aan het basisonderwijs van herkomst.

Tobiaschool (speciaal basisonderwijs)

De Tobiaschool heeft een MR waarin twee personeelsleden en twee ouders deelnemen. Zij hebben maandelijks een vergadering en een vast vergaderrooster. Naast de standaard beleidsstukken is er inhoudelijk gesproken over: nieuwe directeur, het werken in klasdoorbroken niveaugroepen, inspectierapport, het OPP en de oudergesprekken, passend onderwijs, schoolondersteuningsprofiel, samenwerking MR en OuderContactGroep,.

De OuderContactGroep komt vijf keer per jaar bijeen en is er om signalen van ouders te ventileren. Er is altijd een lid van de directie aanwezig om informatie te verstrekken en om te luisteren.

pMR

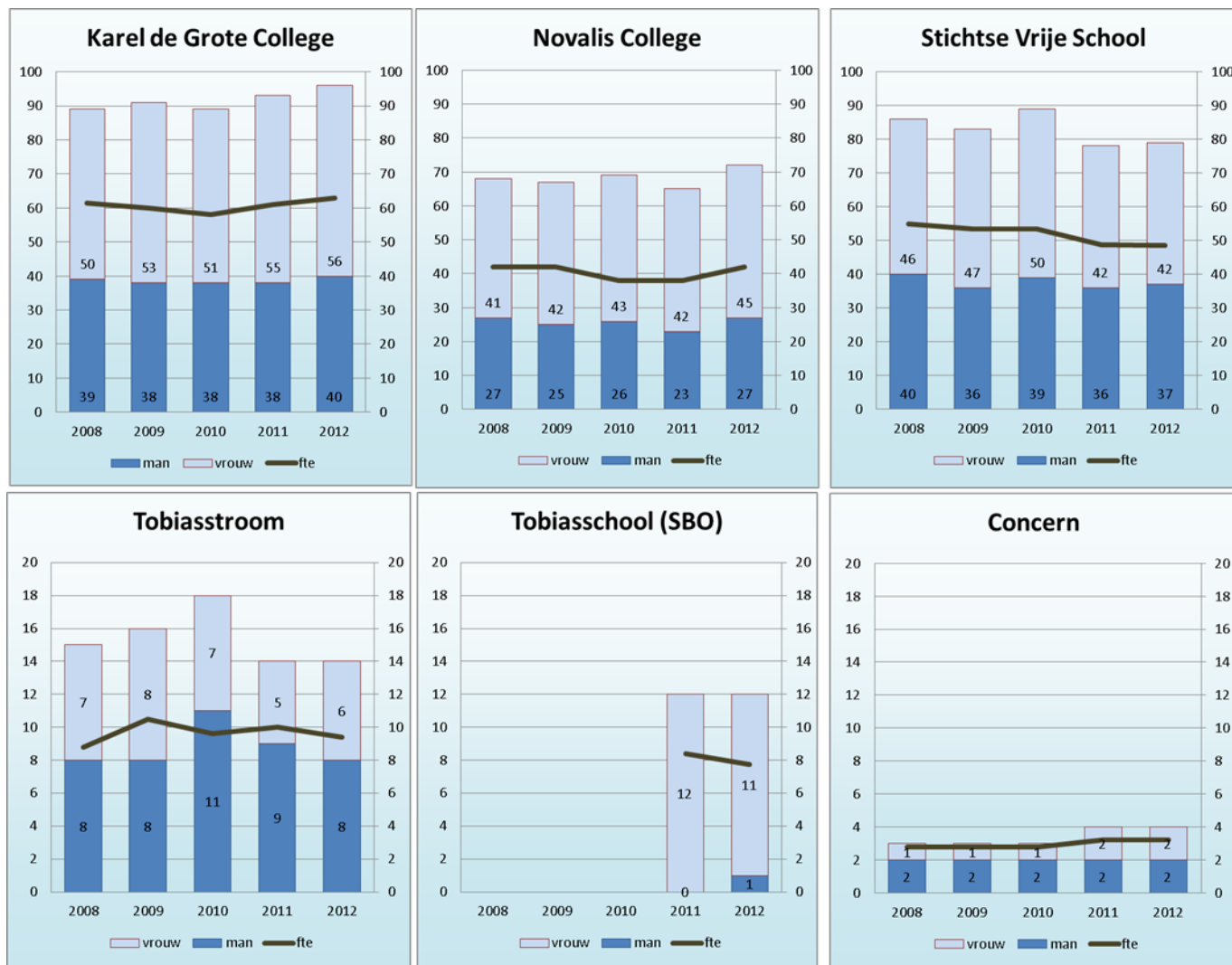
Leden van de personeelsgeleding van de MR, rectoren en bestuurder voerden informeel overleg om elkaar te informeren en gezamenlijk beleid voor te bereiden. In de vijf keer van dit overleg hebben we gesproken over taakbeleid, strategisch beleidsplan, gesprekkencyclus, managementreglement, integriteitcode, meerjarenbegroting, functiemix.

Mensen

Personeelsbestand

Weergegeven zijn het aantal vrouwen en mannen in dienst en het aantal voltijdsbanen (fte).

Personeelsbeleid

Algemeen

In de loop van 2011 is het duidelijk geworden, dat de notitie 'gesprekkencyclus' niet ondubbelzinnig aanstuurt op een heldere en doelmatige praktijk van beoordelen. Dat heeft hoofdzakelijk te maken met de constatering dat de Wet BIO vooral aandacht heeft voor het ontwikkelen van lerarencompetenties (bijna individuele ambities), in de veronderstelling dat het dan met de basisbekwaamheden wel in orde is. Daarmee zijn principiële zaken als het bezitten van een onderwijsbevoegdheid, het je houden aan afspraken over bijvoorbeeld lesbegin en leseinde en het werken aan schoolbrede ontwikkelingsdoelen uit beeld geraakt.

Daarom hebben de projectleider en de beleidsmedewerker P&O samen met een externe deskundige en leden van de personeelsgroep de basisafspraken voor leraren in beeld gebracht.

Deze hebben in 2012 een plek gekregen in de **Resultaat & Ontwikkelingcyclus**. De R&O-ycclus is een sturingsinstrument om doelstellingen van de school te realiseren door het maken van concrete afspraken met personeelsleden over te behalen resultaten. De cyclus bestaat uit enerzijds het maken van die afspraken en anderzijds het beoordelen of deze resultaten daadwerkelijk zijn behaald. De competentie-ontwikkeling van de leraar die daardoor in staat is om de resultaten te boeken, is onderdeel van de R&O-cyclus. In 2013 wordt een start gemaakt met uitvoering van de R&O-cyclus in de vorm van een pilot.

De voortgangs-/beoordelingsgesprekken met de bovenschoolse medewerkers, de rectoren en de bestuurder worden sinds het schooljaar 2009/2010 eveneens vanuit de gesprekkencyclus gevoerd. De rectoren en de bestuurder hebben jaarlijks een **beoordelingsgesprek**.

In 2012 heeft wederom een twintigtal personeelsleden deelgenomen aan het traject **Leven en Werk**. De inhoud van het traject bestond uit een oriëntatie op het werk in verleden, heden en toekomst en op de persoonlijke belemmeringen, drijfveren en inspiratie. Doelstelling was het verkrijgen van zicht op de werkbiografie en de eigen sturende rol daarin, het aanspreken van de eigen scheppende vermogens en het ontwikkelen van een positief, realistisch toekomstperspectief. Het streven voor de aankomende jaren is om ieder personeelslid aan dit traject te laten deelnemen.

In april 2012 was er een **medewerkerstevredenheidsonderzoek**. Dit onderzoek was een voortzetting van de schoolgezondheidsmeter van de Arbo unie in 2007. 179 van de 280 personeelsleden hebben de vragenlijst ingevuld. Tobiasschool heeft nog niet mee gedaan aan het onderzoek vanwege de interne reorganisatie. Er werd positief gescoord op de gebieden ontwikkelingsmogelijkheden, collegialiteit, werkbeleving, betrokkenheid en vrijeschoolaspecten. Werkdruk had een negatieve score. Op de score balans werk/ privé werd heel verschillend gescoord. Op elke school heeft een terugkoppeling van de resultaten plaatsgevonden.

We hebben de doelstelling dat alle leraren binnen SGVVS een **onderwijsbevoegdheid** hebben. Onbevoegde leraren stellen een studieplan op in overleg met de rector. De bestuurder gaat vervolgens een scholingsovereenkomst met de leraar aan waarin wordt overeengekomen dat er een onderwijsbevoegdheid wordt gehaald, binnen welke termijn en wat de consequenties zijn bij het niet behalen. Er zijn op dit moment vijftien onbevoegde leraren die langer dan een jaar in dienst zijn. Tien leraren volgen een studie met een lerarenbeurs. Vier leraren hebben een vrijstelling gekregen vanwege opleiding of leeftijd. Twee leraren hebben een jaar uitstel gekregen en twee leraren hebben voorlopige vrijstelling gekregen.

Vanuit de Vereniging van vrijescholen is in 2012 voor de derde keer een landelijke **vakgroepconferentie** georganiseerd; alle scholen voor voortgezet vrijeschoolonderwijs hebben daarvoor een lesvrije dag in de planning opgenomen. Op deze conferentie konden alle leraren met hun vakgroeppenoten uit het gehele land werken aan een versterking van hun vakinbreng in de vrijeschoolpedagogie. Hoewel niet alle vakgroepen even enthousiast waren over de opbrengst, was er over het algemeen waardering voor dit congres; ook de komende jaren wordt deze mogelijkheid tot professionele vrijeschoolse bijscholing aangeboden.

Het **verzuim**percentage bij de scholengemeenschap voor vo was in 2012: 5,08% (landelijke gemiddelde 2011: 5,3%). Met verzuim- en re-integratiegesprekken proberen we het verzuim verder terug te dringen en spelen we in op de vragen, problemen en behoeftes van personeelsleden.

In 2012 is er door een extern bureau controle geweest op te veel betaalde loonheffing en premies. Dat heeft geleid tot een **premierestitutie** van €40.000,- euro.

In 2012 is de controle op noodzakelijke documentatie geïntensiveerd. In alle **personeelsdossiers** zit een nu geldige Verklaring Omtrent Gedrag en een geldig identiteitsbewijs.

Tobiasschool (speciaal basisonderwijs)

Om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen volgt een aantal medewerkers **nascholing**. Eén medewerker heeft de masteropleiding Special Educational Needs bij Hogeschool Helicon succesvol afgerond. Twee medewerkers hebben een congres over passend onderwijs bijgewoond. Twee medewerkers hebben deelgenomen aan een cursus Professionele Leer Gemeenschappen. Het gehele team heeft zich o.l.v. de Intern Begeleider en de psychologe geschoold in het werken met de OPP's, GO's en GP's, het werken met de nieuwe methodes, het werken met het leerlingvolgsysteem, het afstemmen en verdiepen van het didactische handelen en het veiligheidsprotocol.

Stichtse Vrije School

In de pedagogische vergaderingen en op de studiedagen is zoals elk jaar gewerkt aan de gemeenschappelijke scholingstrajecten. Hierbij zijn de onderstaande onderwerpen aan bod gekomen.

Het lerarenteam heeft gewerkt aan het vergroten van het inzicht in leerlingen met een speciale problematiek. In de klassenbesprekingen kwam het sociaal klimaat aan bod en spraken we over de onderlinge verhoudingen tussen de leerlingen en de pedagogische uitdagingen van de klassen. We gingen steeds uit van het antroposofisch mensbeeld en de huidige inzichten vanuit de eigentijdse orthopedagogie. Bij de besprekingen was de orthopedagoog steeds aanwezig om nader uitleg te geven.

Knelpunt: Er was onvoldoende tijd om alle aspecten diepgaand te behandelen en concrete handvatten met elkaar te bespreken en te oefenen. Rapportbesprekingen, indiceringsvergaderingen en algemene schoolontwikkelingen eisten veel vergadertijd op.

Toekomst: Komend jaar staan weer de **leerling-en klassenbesprekingen** centraal, maar nu willen we gaan werken in teams rond de klassen 7/8, 9/10 en 11/12. Dan kunnen we meer klassen en leerlingen op efficiëntere wijze bespreken. De vorm die we willen hanteren is die van intervisie in kleine groepen.

We hebben in schooljaar 2011/2012 vanuit 'Theory U' in het team gewerkt aan het analyseren van onze kracht en zwakte in de **schoolorganisatie**. Dit proces nam veel tijd in beslag, maar leverde ook het nodige op: drie groepen werden gevormd. Als eerste was er de groep 'structuurverandering' die zich bezig hield met het aanpassen van de structuur aan de eisen van de tijd en de steeds groter en complexer wordende organisatie. De tweede groep besteedde aandacht aan het juiste sociale klimaat in het team: op naar een professionele organisatie. Tot slot nam een groep het vraagstuk op van de zelfstandigheidstraining van de leerlingen: hoe maak je de leerling zo goed mogelijk eigenaar van zijn/haar eigen leertraject?

Tot nu toe heeft alleen de structuurgroep het volledige traject doorlopen, wat een conceptplan voor de aanpassing van de structuur opleverde.

Knelpunt: Er waren verschillen in de wensen over de schoolorganisatie: er was behoefte aan meer rust in de organisatie, kleinschaligheid, onderlinge betrokkenheid en een duidelijkere aansturing. Anderen hadden vrede met de huidige structuur en wilden liever rust in de school en meer aandacht voor inhoudelijke ontwikkelingen. Er was niet voldoende tijd voor de werkgroepen om

dit jaar al tot concrete plannen te komen en die in de schoolgemeenschap in te voeren; wel zijn enkele deelaspecten gerealiseerd.

Toekomst: De nieuwe structuur moet nog uitgewerkt en geïmplementeerd worden. De wens van het college is om de structuurveranderingen geleidelijk in te voeren en niet alles tegelijk om te gooien.

Verder werkten we - vooral in intervisiegroepjes - aan onze eigen vragen en knelpunten bij het uitwerken en praktiseren van verschillende didactische werkvormen die aansluiten bij de verschillende leeftijdsfasen. Daar gaan we zeker mee door; deze bijeenkomsten waren zeer zinvol.

We hebben hard gewerkt aan het verfijnen van de **differentiatie in de middenbouw**, zowel voor het aanbod van de stof als voor de beoordelingen. We hebben verder geoefend met het indiceren van de leerlingen in basis- en plusniveau en we wisselden proefwerken en basis- en plusoefeningen uit. Aan het einde van klas 8 heeft de lerarenvergadering een eerste indicering voor mavo, havo en vwo aan elke leerling gegeven.

Knelpunt: Niet alle leraren waren gemotiveerd om basis- en plusopgaves te maken; het was soms lastig alle leraren bij elkaar te krijgen in de vergaderingen om zodoende optimale uitwisseling te krijgen. De klassenleraren overlegden regelmatig zonder vakdocenten.

Toekomst: De differentiatie blijft aandacht vragen en ook de niveaus van beoordeling: wat is nu bij welk vak precies 'basis' en wat 'plus'? Hoe vertaal je basis- en plusniveau naar mavo, havo en vwo?

Voor hun **individuele scholing** hebben veel leraren cursussen en studiedagen rond hun vakgebieden gevolgd. Deze cursussen en besprekingen gingen vaak over ontwikkelingen rond examenonderwerpen of waren een collegiale uitwisseling over vrijeschoolpedagogie of andere vakgerelateerde ontwikkelingen. Verder hebben diverse leraren zich bijgeschoold voor het behalen van een (extra) bevoegdheid voor een specifiek vakgebied. Een aantal leraren die met een pabo-bevoegdheid in de middenbouw zijn gaan lesgeven, is aan het studeren voor een bovenbouwbevoegdheid. Sommigen hebben deze studie inmiddels afgerond en een aantal middenbouwleraren heeft voorbereidingen getroffen voor het starten van een studie. Hierbij maken zij dankbaar gebruik van de lerarenbeurs, die een deel van de kosten dekt. De school faciliteert voor de middenbouwleraren een ander deel van de studiekosten en benodigde studie-uren.

Novalis College

In het afgelopen jaar heeft de school vanwege groei en pensionering nieuwe leraren aangesteld en de **aanstellingen** van personeelsleden uitgebreid. We streven ernaar om het aantal kleine aanstellingen zo klein mogelijk te houden. De taken die ontstonden door de nieuwe organisatiestructuur zijn ingevuld door personeelsleden die al enige jaren werkzaam waren binnen de school, waardoor er relatief weinig inwerktijd nodig was. Deze personeelsleden worden begeleid in hun nieuwe taken door schoolleiding.

Met de leraren hebben gesprekken plaatsgevonden over de inzet van uren voor **deskundigheidsbevordering**. Het blijkt nog steeds lastig om de invulling van deze uren te verantwoorden; de vrijblijvendheid is nog te groot. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat alle leraren hun scholingsactiviteiten verantwoorden. De schoolleiding zoekt in overleg met de personeelsgroep naar een goede manier hiervoor.

Binnen de **gesprekkencyclus** voerden we functioneringsgesprekken. In het schooljaar 2012/2013 is een start gemaakt met het voeren van beoordelingsgesprekken.

In het najaar zijn we gestart met **lesbezoeken**. Ze waren bedoeld als voorbereiding op het beoordelingsgesprek; in deze lesbezoeken hebben we nadrukkelijk gekeken naar de wijze waarop men leerlingen aanspreekt op ‘hoofd, hart en handen’. Enkele leraren moeten zich daarin verder scholen. De waarnemingen uit de lesbezoeken worden steeds nabesproken met de leraar. Deze feedback helpt leraren te werken vanuit onze menskundige visie. Ook zal de pedagogisch medewerker vanuit de waarnemingen in de lesbezoeken gaan werken aan het nieuwe scholingsplan.

Hetzelfde geldt voor het **differentiëren** in de lessen. De leraren hebben dit schooljaar deelgenomen aan studiedagen, waarin differentiëren als theorie, maar vooral in praktische vorm is belicht. De leraren zijn hiermee aan de slag gegaan. De waarnemingen vanuit lesbezoeken worden meegenomen bij het maken van scholingsplan differentiëren voor de jaren die volgen.

De **coachingsgroep** van de school heeft actief leraren ondersteund. Dit jaar is ervoor gekozen om nieuwe leraren te begeleiden door een buddy vanuit de sectie te koppelen aan een nieuwe leraar. Dit geeft de vakinhoudelijke ondersteuning. Vanuit de personeelsgroep zijn medewerkers gekoppeld aan de nieuwe leraar om te begeleiden in alles wat met de organisatie te maken heeft. Verder worden leraren gecoacht indien daar behoefte aan bestaat vanuit zowel organisatie als medewerker zelf. Dit levert soms korte, soms langdurige trajecten op. De personeelsgroep bespreekt uiteindelijk de voortgang en de consequenties van de trajecten.

Binnen de school zijn veel medewerkers in de afrondende fase van een **opleiding**. Dit leidt tot vragen over begeleiding van het onderzoek in de masterfase en het formuleren van onderzoeksvragen. We proberen zoveel mogelijk tot vraagstellingen te komen die voor beide partijen nuttig zijn. Zo is vorig jaar een onderzoek gedaan naar de consequenties van de invoering van passend onderwijs, een onderzoek naar nieuwe uitingen van kunstzinnigheid binnen het bestaande vrijeschoolcurriculum en vergelijking/implementatie van nieuwe werkvormen in de bestaande vrijeschoolleerlijn wiskunde.

Leraren presenteren de resultaten van hun onderzoek aan de collega's. Op deze wijze werken we aan een onderzoekende houding. De presentator daagt op deze wijze het team uit tot het feedback geven op de bevindingen en in gesprek komen met elkaar.

Voor de komende jaren liggen er nieuwe studiewensen. De schoolleiding ondersteunt dit waar mogelijk. Datzelfde geldt voor korte cursussen of opleidingen die vanuit het scholingsbudget worden bekostigd. Nadrukkelijker wordt gekeken naar zin en noodzaak van de **scholing**. Het scholingsbudget wordt ook deels ingezet voor lezingen die voor alle medewerkers van belang zijn.

Het **ziekteverzuim** heeft niet tot grote problemen geleid. De vervanging, zowel voor kort- als langdurig verzuim, is door eigen personeel gebeurd. Met de beleidsmedewerker P&O zijn gesprekken gevoerd met personeelsleden over frequent kort ziekteverzuim.

Vanuit het schoolplan is aangegeven dat er meer **ontmoetingsruimte** moet komen voor afstemming en uitwisseling. De pedagogische vergadering is hier een middel toe. Het vergaderrooster is anders ingedeeld, waarbij nog niet de ideale vorm is gevonden. In de loop van het schooljaar zullen we evalueren, waarna we wellicht andere vormen kiezen.

Naast uitwisseling is **informatievoorziening** over de beleidsvoornemens en –wijzigingen ook van groot belang. De wijze waarop die informatie moet worden verstrekt, blijft een aandachtspunt. Schriftelijke informatievoorziening is een goed middel, maar de school is nog zoekende naar de optimale wijze van feedback.

We zijn gestart met het vaststellen van een aantal **procedures** en draaiboeken. Zo zijn procedures ontwikkeld voor schoolveiligheid, zorg, klachten, voorlichtingsactiviteiten etc. In de komende jaren zullen we hier verder aan werken.

Karel de Grote College

Na de zomervakantie kon het Karel de Grote College - opnieuw - met een volledige invulling van de openstaande **vacatures** aan het schooljaar beginnen. Ondanks krapte op de arbeidsmarkt (bij sommige vakken) is de school kennelijk een aantrekkelijke plaats om te werken.

In de loop van 2012 heeft het **ziekteverzuim** niet tot meer problemen geleid dan in voorgaande jaren; eerder tot minder, vooral vanwege de steeds beter voorhanden zijnde oplossingen, zoals de inzet van eigen personeel en extra lesmateriaal. De beleidsmedewerker P&O heeft samen met de rector de ziekteverzuimgesprekken met frequent (vaak kortdurend) zieke collega's voortgezet.

Voorafgaand aan de formatiebesprekingen voor schooljaar 2012/2013 hebben de leraren kunnen aangeven of en hoe zij het 24-uurs recht op **werkdrukvermindering** in hun jaartaak wilden terugzien. De grote meerderheid wilde dit recht inderdaad inzetten, echter zonder dat daarbij in groten getale werd aangegeven ten laste van welke taak dit recht moest gelden; in die gevallen is het recht 'uitbetaald', in de andere gevallen toegewezen aan concrete taakvermindering (bijvoorbeeld minder pauzewacht).

Het nieuwe '**vergadergebouw**', dat in 2009 gestalte kreeg, is in 2012 vooral geconsolideerd. Er zijn wat minder algemene strategische vergaderingen geweest, maar dat heeft er ook mee te maken dat er op de lopende projecten minder te adviseren viel. Door de nieuwe opzet van de organisatiestructuur is een nieuw overleg ontstaan tussen de schoolleiding en het middenmanagement. Elke dinsdagmiddag vergadert de schoolleiding met de coördinatoren en decanen over de desbetreffende afdeling. Voor alle afdelingen zijn jaarplanners gemaakt en ontwikkelpunten beschreven. In deze middenlaag wordt met enthousiasme en voortvarendheid gewerkt aan verbeterpunten.

Sinds september 2011 vergadert de school niet meer op dinsdag- en donderdagmiddag, maar enkel nog op de donderdagmiddag. Het achtste uur is (voor de meeste collega's) roostervrij gemaakt, zodat twee volle uren beschikbaar zijn voor alle vergaderingen. Tijdens deze vergaderuren vindt naast de pedagogische vergadering ook de vergadering in deelteams plaats.

Huisvesting en middelen

Tobiasschool (speciaal basisonderwijs)

In 2012 hebben we extra ruimte gecreëerd in de school om de klasdoorbroken niveaugroepen ieder een eigen ruimte te kunnen geven waar zij rustig konden werken. Daarnaast wordt de nieuwe ruimte gebruikt voor Remedial Teaching, onderzoeken en gesprekken. In de grote zaal is de muziekinstallatie vervangen en in de zaal en het scheikundelokaal zijn beamers opgehangen. Verder hebben er kleine reparatiewerkzaamheden plaatsgevonden in de school.

Stichtse Vrije School

In 2012 is vanwege het aanstaande vertrek van de Hogeschool Helicon van ons scholenterrein (naar Leiden) verder overlegd over de herinrichting van het terrein en de plaatsing van onze **nieuwe gymzaal** daarin. De gemeente Zeist heeft het voor de bouw van de nieuwe gymzaal gereserveerde geld ook voor 2013 beschikbaar gesteld. We hopen in 2013 de besprekingen te kunnen afronden en met de bouw te beginnen.

Karel de Grote College

Voor een aantal lessen drama huurt de school nog steeds elders ruimte, terwijl die lessen oorspronkelijk binnen de verbouwing van 2006 begroot waren. Ook voor het bewegingsonderwijs huurt de school een gymzaal van de gemeente. Verder heeft Meander (school voor primair vrijeschoolonderwijs) drie lokalen aan ons verhuurd.

De geplande verbouwing onder het schoolplein is op de lange baan geschoven omdat er grote kans is dat vrijeschool Meander in de toekomst een ander gebouw gaat betrekken en zo als school op één locatie komt. Het Karel de Grote College kan dan het gebouw van Meander aan de Wedren betrekken. In de loop van 2013 zal daar meer duidelijkheid over ontstaan. Dit zal voor de school een enorme uitkomst zijn, omdat we dan een gebouw hebben dat passend is bij de definitieve grootte die wij willen bereiken (750 leerlingen).

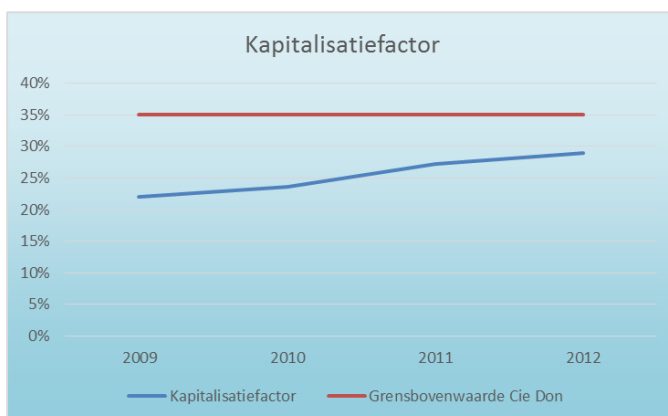
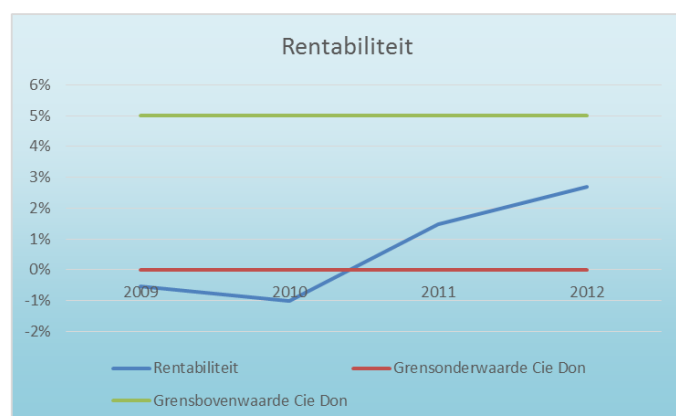
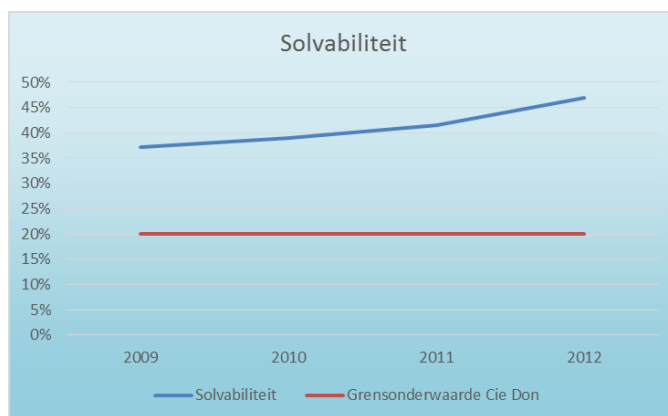
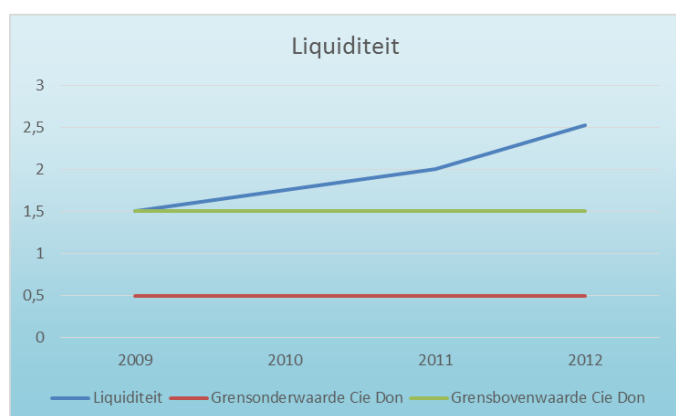
De **meerjarenonderhoudsplanung** is leidend geweest voor de planning van werkzaamheden voor de instandhouding van de gebouwen. Ieder jaar maakt de school keuzes in deze planning; op deze manier proberen we de goede balans te vinden tussen enerzijds evenredige inzet van middelen voor personeel en materieel en anderzijds een veilig, duurzaam en mooi schoolgebouw.

Financiën

Samenvatting en analyse jaarrekening 2012

Financiële kengetallen

Aan de hand van financiële kengetallen kun je een uitspraak doen over de financiële gezondheid van de stichting. De financiële positie van de Stichting bevindt zich voor alle kengetallen binnen de richtgetallen van de commissie Don

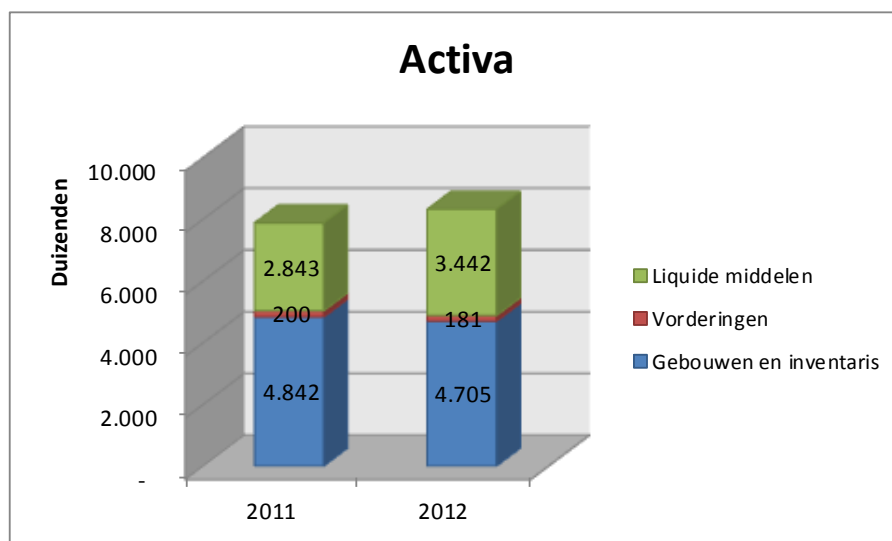

Balans 2012

De **materiële vaste activa** (gebouwen en inventaris) zijn gedaald door afschrijvingen.

De **vorderingen** zijn licht gedaald.

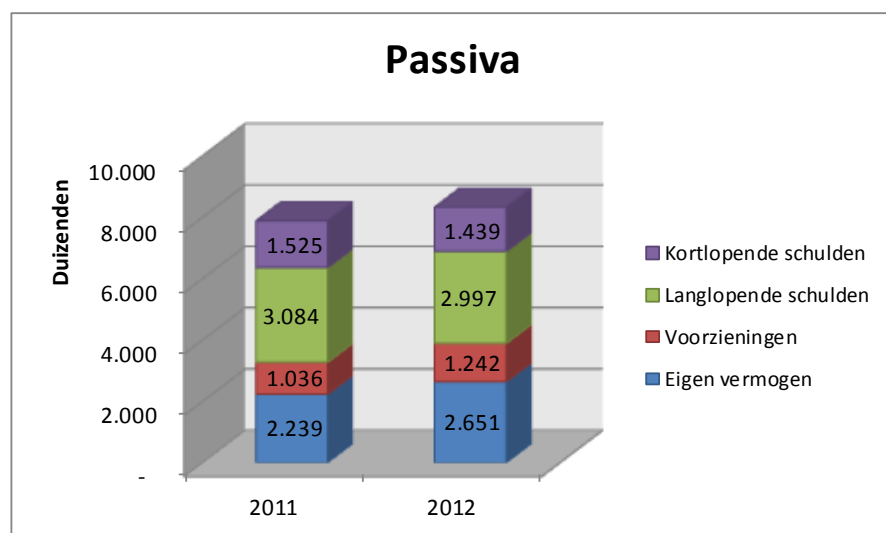
De omvang van de **liquide middelen** (het geld op de bank) is met name gestegen door forse afschrijvingen zonder grote investeringen en door het positieve exploitatieresultaat van 2012.

Het **eigen vermogen** is gestegen door het positieve exploitatieresultaat van 2012.

De **voorzieningen** zijn gegroeid door toename van de voorziening onderhoud gebouwen.

De **langlopende schulden** hebben betrekking op de lening bij de Bank Nederlandse

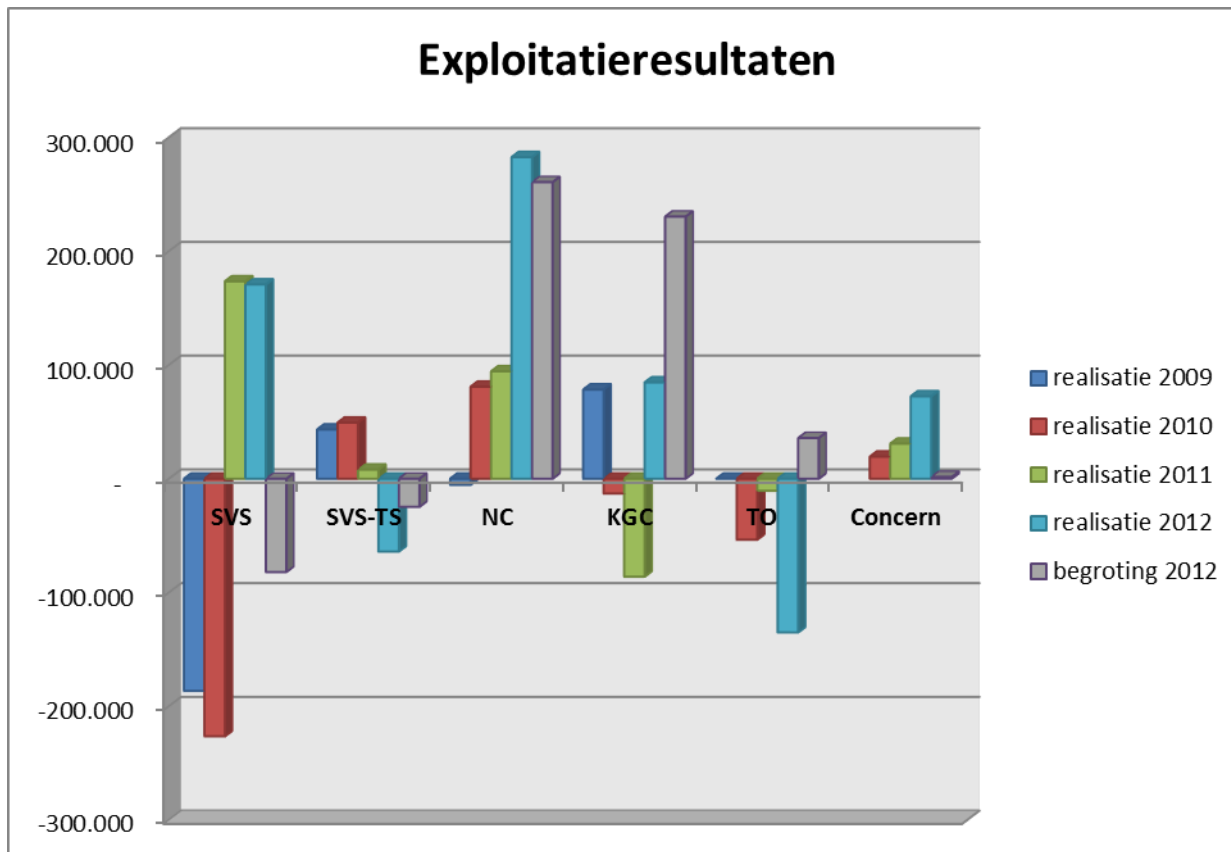
Gemeenten voor financiering van de overname van het gebouw van het Karel de Grote College en daalt geleidelijk door aflossing.

De **kortlopende schulden** zijn gedaald door de afname van de overige overlopende passiva, met name crediteuren en nog te betalen inkoop.

Exploitatie 2012

De Stichting heeft het boekjaar 2012 afgesloten met een exploitatieresultaat van € 412.000. Dat is het resultaat van diverse over- en onderschrijdingen van budgetten.

Toelichting

Vanwege de grote exploitatietekorten over 2009 en 2010 en de verwachte leerlingenterugloop bij de Stichtse Vrije School zijn er flinke bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd, met name in de formatie voor het schooljaar 2011/2012 en 2012/2013.

Bij het Novalis College zijn mooie resultaten geboekt vanaf 2009 tot en met 2012, zodat het eigen vermogen weer op orde is na een aantal jaren van negatieve exploitatieresultaten.

Het Karel de Grote College heeft na twee jaar negatief te hebben gedraaid, in 2012 een positief exploitatieresultaat.

De per 1 augustus 2011 aan de stichting toegevoegde Tobiasschool heeft voor het derde jaar op rij een negatief exploitatieresultaat. In 2010 was dit toe te schrijven aan de vertrekkende directeur waarvoor een vergoeding is betaald. In 2011 is dit veroorzaakt door de kosten van de fusie. In 2012 is het veroorzaakt door een lager leerlingenaantal en omdat is geïnvesteerd in een kwaliteitsslag.

Het resultaat van Concern betreft met name de rentebaten op de rekening-courant en terugontvangen loonheffing over de afgelopen vijf jaar.

Exploitatieoverzicht	realisatie 2012	begroting 2012	realisatie 2011
Baten			
Rijksbijdragen	13.655.970	13.317.446	12.904.907
Overige overheidsbijdragen	473.834	449.508	440.153
Overige baten	874.188	660.307	743.378
Totaal baten	15.003.992	14.427.261	14.088.438
Lasten			
Personele lasten	11.321.022	10.961.455	10.846.116
Afschrijvingen	417.928	455.521	403.975
Huisvestingslasten	1.203.269	1.113.092	1.050.210
Overige lasten	1.533.768	1.339.340	1.455.431
Totaal lasten	14.475.987	13.869.408	13.755.732
Saldo baten en lasten	528.005	557.853	332.706
Financiële baten en lasten	-116.364	-136.091	-122.548
Resultaat	411.641	421.762	210.158

De exploitatie is nader geanalyseerd in de jaarrekening 2012.

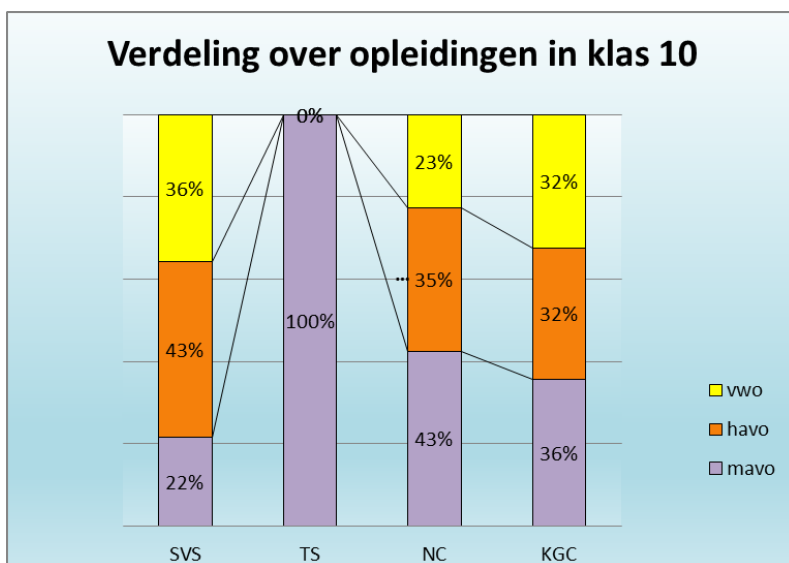
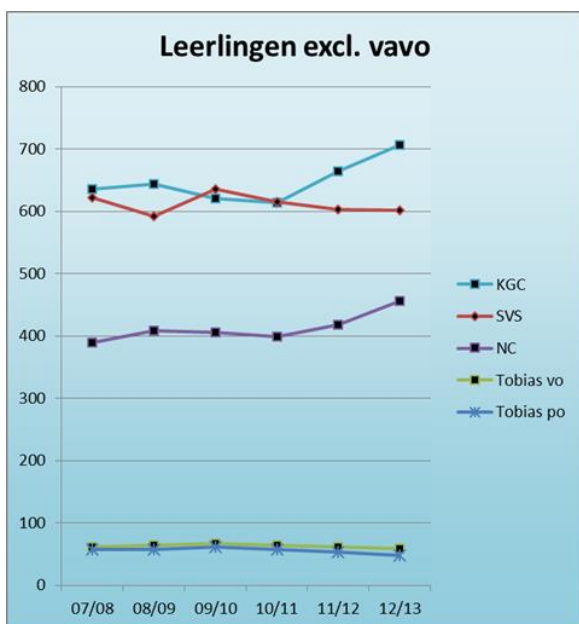
Ouderbijdrage

Een werkgroep van ouders en schoolleiding hebben voor de hele scholengemeenschap een nieuwe ouderbijdrageregeling opgesteld. Belangrijkste verandering was dat we ouders een vast bedrag per leerling vragen. De schoolleidingen hebben met de oudergeledingen overleg gevoerd over de besteding van de ouderbijdragen.

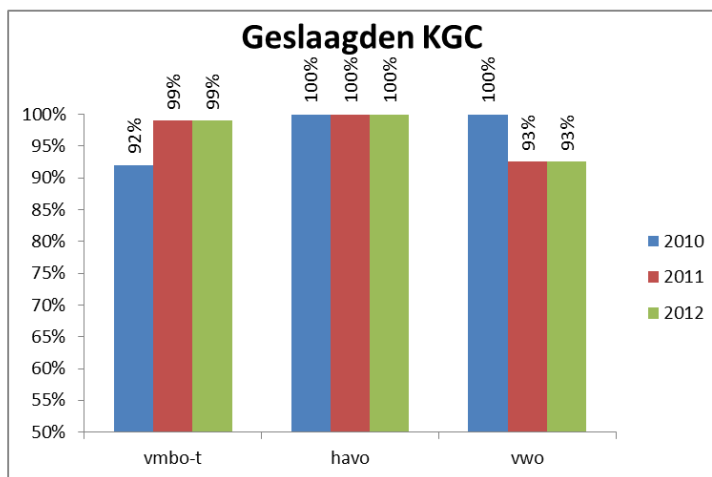
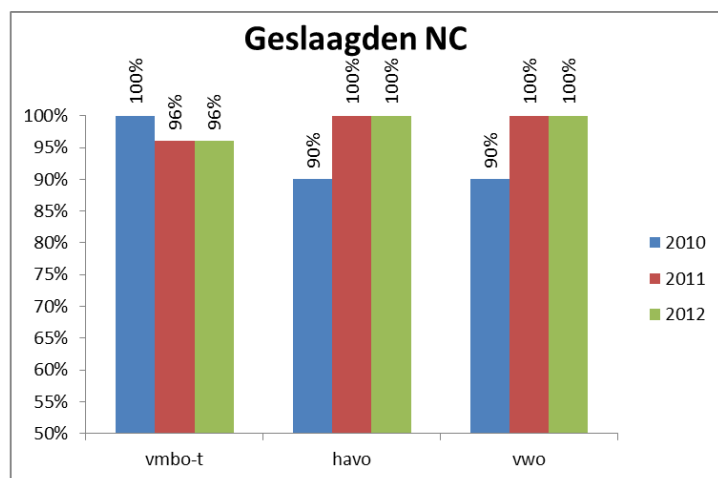
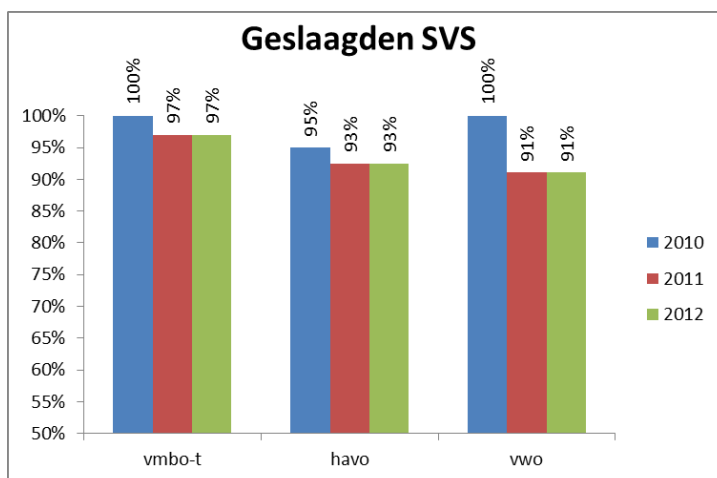
LGF-gelden

De drie vestigingen hebben de inzet van de LGF-gelden op leerlingniveau verantwoord.

Bijlage 1: Aantal leerlingen en verdeling over opleidingen

Bijlage 2: Examenresultaten

Bijlage 3: Gegevens scholengemeenschap en vestigingen

Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs

Wilhelminasingel 15, 6524 AJ Nijmegen

College van Bestuur: de heer F. Ebskamp

Samenstelling Raad van Toezicht eind 2012: mevrouw A. Cuijpers (voorzitter), de heer H. Jansen, de heer E. de Zeeuw, de heer M. Pistorius, de heer M. de Loor, de heer P.H. Kolff.

Tobiasschool

Prof. Lorentzlaan 16, 3707 CC Zeist

Interimdirecteur tot en met eind 2012: de heer V. van Dam

Directeur vanaf 1-1-2013: mevrouw L. Beemer.

Stichtse Vrije School

Socrateslaan 24, 3707 GL Zeist

Rector: de heer G. Roeters van Lennep

Stichtse Vrije School afdeling Tobiasstroom

Prof. Lorentzlaan 16, 3707 CC Zeist

Afdelingsdirecteur: de heer J. Waardenburg

Novalis College,

Sterrenlaan 16, 5631 KA Eindhoven

Rector: mevrouw M. Vermeer

Karel de Grote College

Wilhelminasingel 15, 6524 AJ Nijmegen

Rector: de heer P. van Pinxteren (tot 1 augustus 2012); mevrouw W. Kasbergen (vanaf 1 augustus 2012)

Bijlage 4: Jaarverslag raad van toezicht over 2012

Algemeen

De raad heeft in 2012 toezicht gehouden op het beleid van de bestuurder en de algemene gang van zaken van de Stichting Scholengemeenschap voor Vrijeschoolonderwijs. Daarbij heeft de raad de bestuurder met advies terzijde gestaan. De raad deed dit voornamelijk door in vergaderingen met de bestuurder de voorkomende aangelegenheden te bespreken. De raad vergaderde daartoe viermaal met de bestuurder.

Naast de reguliere mededelingen van de bestuurder en de vaststelling van de jaarstukken vermeldde de agenda organisatie-onderwerpen zoals: procedure, profielschets, werving en aanstelling van leden van de Raad van Toezicht, managementreglement, bestuursreglement, integriteitcode en integriteitbeleid. Ontwikkelingen in het personeelsbeleid, waaronder beloningsbeleid, formatieplannen, procedure en benoeming rector Karel de Grote College in Nijmegen, inrichting schoolleiding Novalis College in Eindhoven, procedure tot benoeming directeur Tobiasschool en de interne modulaire opleiding management. Beleidsontwikkeling met betrekking tot het strategisch beleidsplan, schoolplan en kwaliteitszorg, risicomangement, visieontwikkeling op horizontale verantwoording en de schoolvisitaties binnen vrijescholen kwamen eveneens aan de orde. Regelmatig en intensief werden de ontwikkelingen in de

Tobiasschool besproken alsook de positie van de praktische stroom in de scholen, de ontwikkeling van de ouderbijdragen, opzet van en deelname aan het lectoraat vrijeschoolonderwijs bij de Hogeschool Leiden en onderwijshuisvesting in Eindhoven.

Daarnaast vergaderde de raad in een bijzondere bijeenkomst met het volledige managementteam over de ontwikkelingen in de Tobiasschool. De raad had ook twee gezamenlijke bijeenkomsten met de personeelsdelegatie van de medezeggenschapsraden en rectoren over de lerende organisatie en over de vrijeschoolpedagogie. In één bijeenkomst, zonder de bestuurder, evalueerde de raad zijn eigen functioneren en dat van de bestuurder.

De raad werd gedurende het hele jaar door de bestuurder adequaat geïnformeerd door middel van digitale nieuwsbrieven. De nieuwsbrieven voorzagen in geselecteerde berichten over onder andere het onderwijsbeleid van de overheid, rapportages van de onderwijsinspectie over de aangesloten scholen en verder een breed scala aan relevant nieuws met verwijzingen naar de digitale nieuwsbrieven van de VO-raad, het online platform voor professionals in het onderwijs Prima, de Vereniging Bijzondere Scholen, de Vereniging van vrijescholen, de Algemene Onderwijs Bond en verwijzingen naar artikelen in kranten en onderwijsbladen.

Samenstelling en functioneren van de raad

De reguliere vergaderingen van de raad werden afwisselend gehouden op locatie bij één van de vestigingen in Zeist, Eindhoven en Nijmegen. De vergaderingen werden ingeleid met bijdragen van de leiding van de ontvangende school. Buiten de vergaderingen had de voorzitter van de raad regelmatig contact met de bestuurder.

De raad blikt positief terug op 2012. Het doel om meer proactief te zijn is door de raad opgepakt. De raad is daar tevreden over. De constructief kritische houding is daarmee ook op een goede wijze toegenomen. De raad is ontevreden over de wisselende aanwezigheid en de beperkte samenstelling van de raad. De raad is positief over de samenwerking met de bestuurder. Alle aan het begin van het jaar door de raad opgestelde agendapunten zijn behandeld of er is een start mee gemaakt. Aspecten van toezicht zijn onder andere verbeterd door de start in 2012 van de auditcommissie en het jaarlijkse gesprek met de accountant. En door de aandacht voor een cyclische jaarplanning, horizontale verantwoording, risicomangement, integriteitsbeleid en kwaliteitszorg.

Samenstelling en mutaties

Ray Lucieer verliet de raad en Martijn de Loor en Piet Hein Kolff kwamen de raad in 2012 versterken. Eind 2012 was de raad als volgt samengesteld:

Ans Cuijpers (voorzitter)		2 ^e termijn tot 01-12-2014
Huub Jansen		2 ^e termijn tot 01-12-2014
Eric de Zeeuw		1 ^e termijn tot 29-11-2013
Menno Pistorius		1 ^e termijn tot 14-03-2014
Martijn de Loor	0	1 ^e termijn tot 03-12-2015
Piet Hein Kolff		1 ^e termijn tot 03-12-2015

Eric de Zeeuw vormde in 2012 samen met Ray Lucieer de auditcommissie.

Hoofdfuncties van de leden:

Ans Cuijpers	Associate partner de Galan Groep, adviseur HR en organisatieverandering
Huub Jansen	Directeur Landelijke Vereniging van Wereldwinkels
Eric de Zeeuw	Locatiemanager, lid MT bij De Seizoenen, Antroposofische zorginstelling
Menno Pistorius	Directeur Paramedische Studies aan de Hogeschool Arnhem-Nijmegen

Martijn de Loor   Directeur eigenaar Gevoel voor de zaak – organisatiecoaching
Piet Hein Kolff   Directeur Aquon, instituut voor wateronderzoek en advies

De leden van de raad bezitten samen deskundigheid op bestuurlijk, maatschappelijk, financieel, personeel, organisatorisch en onderwijskundig terrein. Vijf leden hebben of hadden onlangs kinderen op een van de scholen van de stichting. De leden staan echter onafhankelijk ten opzichte van personen en deelbelangen, ze voelen zich verbonden met het vrijeschoolonderwijs en onderschrijven de code Goed Onderwijsbestuur VO.

Bezoldiging

De toezichthouders hebben, conform het beleid van de raad, geen bezoldiging of een andere vorm van materiële beloning ontvangen.

Werkgeverschap.

Twee leden van de raad hebben conform de procedure een beoordelingsgesprek gevoerd met de bestuurder.

Jaarrekening en begroting

De Raad van Toezicht heeft kennisgenomen van het door de bestuurder opgestelde jaarverslag en de jaarrekening over 2011 en ze goedgekeurd. De raad heeft ook kennisgenomen van de aanbevelingen van de accountant en deze samen met de bestuurder besproken en afgesproken dat de aanbevelingen zullen worden opgevolgd.

Het voorstel van de bestuurder om de begroting voor het jaar 2013 vast te stellen is door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

Waardering

De raad spreekt zijn waardering uit voor de in 2012 getoonde inzet van de bestuurder en de medewerkers van alle vestigingen.

Bijlage 5: Opbrengstenkaarten inspectie 2013

De opbrengstenkaarten 2013 zijn gebaseerd op de resultaten van 2012.

Bron: www.onderwijsinspectie.nl

Regionale Vrije School voor Voortgezet Onderwijs
Nijmegen

Stichtse Vrije School Zeist

Socrateslaan 24
3707 GL Zeist

LWOO, VMBO, HAVO, VWO
1824 leerlingen

659 leerlingen, waarvan:
- 37% in de eerste twee leerjaren
- 20% VMBO vanaf leerjaar 3
- 14% HAVO vanaf leerjaar 3
- 18% VWO vanaf leerjaar 3
- 11% in gemengd leerjaar 3

131 leerlingen VMBO vanaf leerjaar 3
(incl. 35 leerlingen LWOO), waarvan:
- 100% theoretische leerweg

3 vestigingen

De onderbouwgegevens in de kolom HAVO betreffen leerlingen die in het derde leerjaar HAVO/VWO-onderwijs volgen.

ONDERBOUW						
% leerlingen dat in leerjaar 1 onderwijs volgt in één onderwijssoort	12% VMBO (g)t					
% leerlingen dat in leerjaar 1 onderwijs volgt in meerdere onderwijssoorten	88% VMBO (g)t/HAVO/VWO					
Rendement onderbouw	○○○○● vergelijkingsgroep: VMBO (g)t/HAVO/VWO					
	VMBO b	VMBO k	VMBO (g)t	HAVO		VWO
Adviesstructuur na 2 ^e leerjaar			vm bo k- 50%	vm bo (g)t- 11%		
			vm bo k(g)t 8%	vm bo (g)t/havo 14%		
			vm bo (g)t 29%	havo 29%		
			vm bo (g)t/havo 4%	havo/vwo 15%		
			havo+ 8%	vwo 31%		
% leerlingen in leerjaar 3 zonder zittenblijven			100%	98%		
BOVENBOUW						
Van 3 ^e leerjaar naar diploma zonder zittenblijven						38% ●○○○○
Gemiddeld cijfer centraal examen 2012						
Alle vakken				6,5 ○○○●○○		7,2 ○○○●○○
Nederlands				6,5 ○○○●○○		7,8 ○○○●○○
Engels, Frans en Duits				6,4 ○○○●○○		7,2 ○○○●○○
Aardrijkskunde en geschiedenis				6,5 ○○○●○○		7,0 ○○○●○○
Economie				6,3 ○○○●○○		
Wis-, natuur-, scheikunde en biologie				6,8 ○○○●○○		7,3 ○○○●○○
Latijn en Grieks						
Deelname examen 2012 per sector						
Economie						
Landbouw						
Techniek						
Zorg en welzijn						
Deelname examen 2012 per profiel						
Cultuur en maatschappij					51%	40%
Economie en maatschappij					22%	10%
Natuur en gezondheid					14%	10%
Natuur en techniek					14%	40%

Regionale Vrije School voor Voortgezet Onderwijs
Nijmegen

SVVS Novalis College

Sterrenlaan 16
5631 KA Eindhoven

LWOO, VMBO, HAVO, VWO
1824 leerlingen

458 leerlingen, waarvan:
- 46% in de eerste twee leerjaren
- 25% VMBO vanaf leerjaar 3
- 12% HAVO vanaf leerjaar 3
- 10% VWO vanaf leerjaar 3
- 7% in gemengd leerjaar 3

114 leerlingen VMBO vanaf leerjaar 3
(incl. 25 leerlingen LWOO), waarvan:
- 100% theoretische leerweg

3 vestigingen

De onderbouwgegevens in de kolom HAVO betreffen leerlingen die in het derde leerjaar HAVO/VWO-onderwijs volgen.

ONDERBOUW					
% leerlingen dat in leerjaar 1 onderwijs volgt in één onderwijssoort	2% VMBO (g)t				
% leerlingen dat in leerjaar 1 onderwijs volgt in meerdere onderwijssoorten	98% VMBO (g)t/HAVO/VWO				
Rendement onderbouw	○○○○○ vergelijkingsgroep: VMBO (g)t/HAVO/VWO				
	VMBO b	VMBO k	VMBO (g)t	HAVO	VWO
Adviesstructuur na 2 ^e leerjaar			vm bo k- 15%	vm bo (g)t- 7%	
			vm bo k(g)t 18%	vm bo (g)t/havo 33%	
			vm bo (g)t 36%	havo 22%	
			vm bo (g)t/havo 24%	havo/vwo 15%	
			havo+ 6%	vwo 22%	
% leerlingen in leerjaar 3 zonder zittenblijven			94%	96%	
BOVENBOUW					
	VMBO b	VMBO k	VMBO (g)t	HAVO	VWO
Van 3 ^e leerjaar naar diploma zonder zittenblijven					44% ○○○●○○
Gemiddeld cijfer centraal examen 2012					
Alle vakken				6,6 ○○○●○○	6,5 ○○○●○○
Nederlands				6,3 ○○○●○○	6,5 ○○○●○○
Engels, Frans en Duits				6,7 ○○○●○○	6,4 ○○○●○○
Aardrijkskunde en geschiedenis				6,5 ○○○●○○	6,4 ○○○●○○
Economie				7,0 ○○○●○○	
Wis-, natuur-, scheikunde en biologie				6,7 ○○○●○○	6,6 ○○○●○○
Latijn en Grieks					
	VMBO b	VMBO k		HAVO	VWO
Deelname examen 2012 per sector					
Economie					
Landbouw					
Techniek					
Zorg en welzijn					
Deelname examen 2012 per profiel					
Cultuur en maatschappij				50%	16%
Economie en maatschappij				19%	32%
Natuur en gezondheid				21%	34%
Natuur en techniek				10%	18%

Regionale Vrije School voor Voortgezet Onderwijs
Nijmegen

Karel de Grote College

Wilhelminasingel 13-15
6524 AJ Nijmegen

LWOO, VMBO, HAVO, VWO
1824 leerlingen

707 leerlingen, waarvan:
- 50% in de eerste twee leerjaren
- 14% VMBO vanaf leerjaar 3
- 18% HAVO vanaf leerjaar 3
- 19% VWO vanaf leerjaar 3

97 leerlingen VMBO vanaf leerjaar 3
(ind. 36 leerlingen LWOO), waarvan:
- 100% theoretische leerweg

3 vestigingen

ONDERBOUW					
% leerlingen dat in leerjaar 1 onderwijs volgt in één onderwijssoort	7% VMBO (g)t				
% leerlingen dat in leerjaar 1 onderwijs volgt in meerdere onderwijssoorten	93% VMBO (g)t/HAVO/VWO				
Renderment onderbouw	○○○○○ vergelijkingsgroep: VMBO (g)t/HAVO/VWO				
	VMBO b	VMBO k	VMBO (g)t	HAVO	VWO
Adviesstructuur na 2 ^e leerjaar			vm bo k- 27%	vm bo (g)t- 22%	havo- 15%
			vm bo k(g)t 5%	vm bo (g)t/havo 22%	havo/vwo 34%
			vm bo (g)t 38%	havo 22%	vwo 51%
			vm bo (g)t/havo 19%	havo/vwo 20%	
			havo+ 11%	vwo 13%	
% leerlingen in leerjaar 3 zonder zittenblijven			100%	100%	100%
BOVENBOUW					
Van 3 ^e leerjaar naar diploma zonder zittenblijven				31% ○○○○○	69% ○○○○○
Gemiddeld cijfer centraal examen 2012					
Alle vakken				6,7 ○○○○○	6,6 ○○○○○
Nederlands				7,0 ○○○○○	6,8 ○○○○○
Engels, Frans en Duits				6,7 ○○○○○	6,6 ○○○○○
Aardrijkskunde en geschiedenis				6,9 ○○○○○	6,6 ○○○○○
Economie				6,4 ○○○○○	7,4 ○○○○○
Wis-, natuur-, scheikunde en biologie				6,2 ○○○○○	6,2 ○○○○○
Latijn en Grieks					
	VMBO b	VMBO k			
Deelname examen 2012 per sector					
Economie					
Landbouw					
Techniek					
Zorg en welzijn					
				HAVO	VWO
Deelname examen 2012 per profiel					
Cultuur en maatschappij				23%	17%
Economie en maatschappij				56%	43%
Natuur en gezondheid					9%
Natuur en techniek				21%	30%